

N:o 19.

Ank. till Riksd. Kansli den 22 Februari 1873, kl. 11 f. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, med förslag till förordning angående skattningsmetod för Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker; Gifven Stockholms Slott den 30 Januari 1873.

Sedan, på Kongl. Maj:ts nådiga befallning, förslag till stadganden om afvittring och skattningsmetod i Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker blifvit af vederbörande afgifna, har Kongl. Maj:t, som funnit, att i sammanhang med afvittringen åtgärder borde vidtagas till betryggande af skogens framtida bestånd och bevarande af Lapparnes renbetesrätt inom nämnda lappmarker, derom till Riksdagen aflåtit nådig proposition den 3 innevarande månad, med tillkännagifvande att, i afvaktan på Riksdagens beslut, afvittringsfrågan komme att hvila. Då skattningsmetod eller bestämmande af ränta och mantal bör ske i sammanhang med afvittring, har Kongl. Maj:t funnit jemväl frågan om skattningsmetod, som fordrar Riksdagens medverkan, böra afgöras innan afvittringsfrågan kommer under slutlig pröfning. Och har Kongl. Maj:t, som under denna dag beslutit aflåta nådig proposition till Riksdagen om införande af bevillningstaxering i Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker, velat härmed, under förutsättning af Riksdagens bifall till nämnda proposition, i nåder föreslå Riksdagen att antaga följande förslag till

“Förordning angående skattningsmetod för Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker.

Med upphäfvande af hvad genom nådiga stadgan för afvittring och skattningsmetod i Luleå lappmark den 30 December 1850 är om skattningsmetod förordnad, varder härigenom, angående skattningsmetod för Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker, förordnad som följer:

§ 1.

Genom skattläggning bestämmes hemmantal efter inegornas uppskattade afkastning.

All åkerjord och odlingsmark äfvensom äng och annan slättermark uppskattas efter den höafkastning, egorna anses kunna, odlingsmarken efter verkställd odling, i medeltal årligen gifva.

§ 2.

Vid uppskattning räknas till *första klassen*: godt hårdvallshö och annat dermed jemförligt hö; *andra klassen*: mindre godt hårdvallshö och rödningshö; *tredje klassen*: gröfre och finare starrgräs samt hö af bättre myrer, som med fördel kunna afbergas hvarje år; *fjerde klassen*: hö af sämre myrer, som, för gräsväxtens bibehållande, ej böra årligen afbergas.

§ 3.

Ränta beräknas för hvarje lass eller tio centner af höafkastningen, i första klassen till sex öre, andra klassen fyra öre, tredje klassen tre öre, tredje klassen tre öre och fjerde klassen två öre, allt silfvermynt.

Det sammanräknade öretalet utföres i hela tiotal, så att hvad, som understiger eller blott uppgår till ett halft tiotal, uteslutes, och hvad, som öfverstiger ett halft utföres såsom helt tiotal.

När räntan, sålunda beräknad, uppgår till 640 öre (20 daler) silfvermynt, åsättes ett helt mantal och, när räntan blifver högre eller lägre, i förhållande derefter större eller mindre mantal.

§ 4.

Räntan kommer, äfven efter fullbordad afvittring, att utgå med tio riksdaler riksmünt för helt mantal och i förhållande derefter för större eller mindre mantal.

§ 5.

Kronotionde kommer ej att åsättas.

§ 6.

Hvad här ofvan är stadgadt gäller ej allenast slutlig skattläggning, som sker i sammanhang med afvittring, utan ock skattläggning, som före den allmänna afvittringen provisionellt verkställles.“

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbe vågen.

OSCAR.

C. Fr. Wærn.

*Utdrag af Protokollet öfver Finans-ärenden, hållet
inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å
Stockholms Slott den 30 Januari 1873.*

Närvarande:

Hans Excellens, Herr Justitie-statsministern *Adlercreutz*;
Hans Excellens, Herr Statsministern för utrikes ärendena *Björnstjerna*; samt
Statsråden *Bredberg*;
Berg;
Friherre *Leijonhufvud*;
Wærn;
Wennerberg;
Bergström;
Weidenhielm och
Friherre *Alströmer*.

Sedan protokollet öfver finans-ärenden för den 24 innevarande månad blifvit till justering uppläst, föredrog Departements-chefen, Statsrådet *Wærn* i underdånighet efter beredning gemensamt med Chefen för Civil-departementet:

1:o.

Riksdagens underdåniga skrifvelse i fråga om införande af bevillnings-taxering i Vester- och Norrbottens läns Lappmarker.

2:o.

Handlingarne i målet angående utfärdande af förordning om skattläggningsmetod för Lappmarkerna i Vester- och Norrbottens län.

Föredragande Departements-chefen anförde i underdånighet:

Uti underdånig skrifvelse den 30 April 1872 har Riksdagen anført, att hos Riksdagen förslag blifvit framställt om införande af bevillnings-taxering i Norrbottens och Vesterbottens läns lappmarker, i ändamål att bereda dessa orters in-

byggare fördelarne af kommunalförfattningarnes tillämpning äfvensom likställighet i statsmedborgerligt hänseende med landets invånare i öfrigt; och då Riksdagen ansett önskvärdt om lappmarksbefolkningen kunde beredas dessa fördelar, hvilket med den nuvarande lagstiftningen dock icke syntes Riksdagen kunna ske, utan införande af bevillnings-taxering i nämnda lappmarker, men möjligen någon svårighet för en sådan åtgärds genomförande kunde möta i de så kallade lappmarksfriheterna, och det dessutom torde befinnas lämpligt, att befolkningen inom lappmarkerna bereddes tillfälle att yttra sig i frågan, har Riksdagen anhållit, det Eders Kongl. Maj:t täcktes låta tillse, huruvida och på hvad sätt kommunalförfattningarne må kunna i Norr- och Vesterbottens läns lappmarker vinna tillämpning och lappmarksbefolkningen derigenom göras likställd i kommunalt och statsmedborgerligt hänseende med rikets öfriga invånare samt, då detta icke utan bevillningstaxerings införande i lappmarkerna torde låta sig göra, jemväl låta verkställa den i sådant afseende erforderliga utredning; äfvensom att Eders Kongl. Maj:t derefter måtte till Riksdagen göra den nådiga framställning, hvartill omständigheterna för ernående af ofvanberörda ändamål kunde föranleda.

Genom nådiga remisser den 24 Maj 1872 anbefaldes Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens- och Vesterbottens län hvar för sig att, sedan lappmarksbefolkningarne på lämpligt sätt lemnats tillfälle att i det uti nämnda skrifvelse omhandlade ämne sig yttra och vederbörande myndigheter i orterna blifvit hörda, till Eders Kongl. Maj:t inkomma med de afgifna yttrandena jemte eget underdånigt utlåtande.

Till följd häraf har lappmarkernas befolkning blifvit i ämnet hörd dels, i Norrbottens län, vid sammanträde som Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hållit med befolkningen inom Arvidsjaurs socken och vid kommunalstämmor inom länets öfriga lappmarkssocknar, dels ock, i Vesterbottens län, vid sammanträden, hållna af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande med befolkningen inom samtliga de till länets lappmarker hörande socknar, med undantag af Malå kapellförsamling, hvarest befolkningen blifvit i kommunalstämma hörd.

Derjemte hafva underdåniga yttranden blifvit afgifna af kronofogdarne i båda länen och domhafvandena i Norrbottens läns domsagor och i Vesterbottens norra domsaga, som omfattar Arvidsjaurs och Arjeplougs lappmarker i Norrbottens län. Och hafva de afgifna yttrandena tillika med Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes underdåniga utlåtanden inkommit från Vesterbottens län den 18 September 1872 och från Norrbottens län den 18 påföljande December.

Innan jag öfvergår till en närmare framställning af dessa underdåniga utlåtanden, utbedjer jag mig att i korthet få redogöra dels för beskaffenheten af de i Riksdagens skrifvelse omförmälda lappmarksfriheter dels ock för åtgärder, som i fråga om kommunalförfattningarnes tillämpning inom Vesterbottens och Norrbottens lappmarker hittills blifvit vidtagna.

Med de så kallade lappmarksfriheterna förstås vanligen sådana friheter, som till befordrande af lappmarkens bebyggande och odling blifvit genom äldre författningar den dit inflyttande befolkningen förunnade i afseende å utgörande af grundskatter och andra allmänna utskylder och besvär.

I fråga om de egentliga Lapparne, hvilkas beskattningsförhållanden således ej under lappmarksfriheterna inbegripas, inhemtats af nådiga brefvet den 8 Juli 1695 till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbotten om lappskatten m. m. och 1760 års lappfogde-instruktion m. fl. författningar, jemte orternas undervisningar, att Lapparne från äldre tider till och med år 1694 varit underkastade såväl ordinarie ränta som tionde till kronan och presterskapet, med skyldighet att utgöra räntan och tionden dels i persedlar och dels i penningar. Men genom nämnda, ännu gällande nådiga bref bestämdes lappskatten, tionden deri inberäknad, för hvarje by eller stam till en viss summa i reda penningar, med försäkran att Lapparne intet vidare skulle blifva graverade.

Hvad åter angår den i lappmarken bosatta befolkningen, torde den äldsta författning, som till stöd för deras friheter kan återopas, vara Hertig Carls instruktion den 3 December 1603 för fogdarne i Piteå och Luleå lappmark. Deri anbefaldes fogdarne att, såsom orden lyda "tala med dem, som bo der uppå landsbygden, att om någon ville draga upp i fjellen, der som lägenheter äro, och der blifva boende, så vilje WI hjälpa dem med renar och annat, såsom ock unna dem frihet, så länge de kunna komma sig före".

Kongl. plakatet den 27 September 1673 angående lappmarkernas bebyggande innehåller, att de svenske eller finske, uti Vester- och Österbotten samt Ångerman- och Jemtland boende, som kunde låta sig öfvertala att flytta till lappmarkerna, skulle, efter frihetsårens förlopp, icke läggas för högre skatt än sjelfva Lapparne, med hvilka de öfver allt göras like; ett stadgande som, i betraktande af den vid samma tid Lapparne åliggande skyldighet att erlægga såväl ränta som tionde dels i persedlar och dels i penningar, icke torde kunna anses innebära någon särskild förmån i afseende å grundskatt eller tionde, utan endast den genom nämnda författning uttryckligen medgifna frihet för knekteskrifning i alla tider, samt den Lapparne äfven tillkommande frihet för mantalspenningar jemte extra ordinarie utlagor.

Genom 4 § af Kongl. brefvet den 8 Juli 1695 är omförmälda stadgande i 1673 års plakat så förklaradt, att i kraft deraf de, som sig i lappmarkerna husligen nederlätit eller komme att nederlåta, skulle "skattläggas i proportion af de egor, som de häfda och nyttja, men undslippa eljest likasom andra Lappar mantalspenningar och knekteskrifning tillika med annat extra ordinarie; kunnande skatten efter frihetsårens förlopp således på sättas, som det för vårt intresse prövas vara nyttigast och för landet dragligast".

Det nämnda stadgandet om frihet för mantalspenningar och knekteskrifning tillika

tillika med annat extra ordinarie förnyades dels genom Kongl. plakatet den 3 September 1695, om lappmarkernas bebyggande och de förmåner och friheter, som de, hvilka sig der nedsätta, åtnjuta skola, dels ock, i andra ordalag, genom lappmarksreglementet den 24 November 1749, hvars 15 § innehåller, att "enär nybyggarne eller hemmansbrukarne i Lappland sig efter detta reglemente rätteligen förhålla och utvisa behörig åhåga, flit och arbetsamhet vid jordbruket, så skola de till godo njuta de fri- och rättigheter, som förre förordningar och detta reglemente dem tillägga, i det de och deras barn skola undgå alla andra utlagor, än hvarföre hemmanet kan varda skattlagdt, som de ock då ifrån utskrifningar och soldathåll varda förskonte".

Sedan nybyggarne i Åsele lappmark genom fullmäktig vid 1792 års riksdag i underdånighet gjort ansökning om nådig stadfästelse på de dem förunnade privilegier, till stöd hvarför åberopades 1673 års plakat och 1749 års reglemente jemte Kongl. resolutionen den 19 September 1720, som angår det nämnda plakatets tillämpning för nybyggarne i några byar af samma lappmark: så har genom Kongl. resolutionen den 13 November 1794 blifvit förklaradt, att någon sådan stadfästelse icke vore för sökandena nödig, utan hade de så dädanefter som dittills att vid nämnda Kongl. påbud och författningar sig i underdånighet trygga.

Uti underdånigt utlåtande, som Kammar-kollegium den 26 Maj 1862 afgifvit i ett af Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 16 påföljande Juli afgjort mål angående sökt odlingsunderstöd för ett lappmarksnybygge, har kollegium anført, jemte det hemmansrättan vid skattnödgningar i lappmarkerna beräknas efter endast 6 R:dr 32 skillingar specie för helt mantal. förefunnes i öfrigt i afseende å beskattningsgrunderna än större skiljaktigheter inom lappmarken emot hvad för det nedre landet egde rum, enär nybyggare och deras barn i lappmarken, vore, enligt 15 § af Kongl. reglementet den 24 November 1749, befriade från alla utlagor, utom den obetydliga hemmansrättan samt derjemte förskonade från utskrifning, knektehåll och skjutsningsbesvär, så att hvarken mantalspenningar, eganderättsafgift eller någon annan bevilling, kronotionde, rotering, beväringsskyldighet eller skjutsning af lappmarkernas jordbrukande befolkning utgjordes, utan allenast hemmansrättan, hvilken numera, i följd af penningevärdets fall, uppginge till blott 10 R:dr R:mt för helt mantal.

I ett annat underdånigt utlåtande, afgifvet den 18 December 1868, i anledning af väckt fråga om afskiljande af de till odling tjenliga delarne af lappmarken och deras införlifvande med det nedre landet, har Kammar-kollegium yttrat, att de friheter och förmåner, som nybyggare i Vester- och Norrbottens läns lappmarker åtnjuta, vore, på sätt åberopade Kongl. plakater och reglemente visade, befrielse från utgörande af mantalspenningar, kronotionde, rotering och beväringsskyldighet, äfvensom hvarken någon eganderätts- eller annan bevilling till kronan

derstädes utgjordes. Särskildt vore, enligt Kongl. resolutionen på presterskapets i Vesterbotten besvär den 12 Januari 1733, 11:te punkten, och Kongl. brefvet den 17:de November 1743, klockare samt deras hustrur och barn samt prester och deras tjenstefolk i lappmarkerna försäkrade om befrielse från mantalspenningars erläggande; äfvensom, enligt Kongl. brefvet den 19 December 1741, alla de, som vid Ecklesiastikverket derstädes göra tjenst och njuta lön, vore frikallade för centonal och bevilling. Genom nådiga brefven den 31 Januari 1856 och den 5 Oktober 1860 hade slutligen dessa lappmarkers invånare vunnit befrielse från den särskilda afgift, som under namn af "näst" från äldre tider af dem utgjorts till domare, kronofogdar och tingstolkar; och hade väckt fråga om utgörande i stället af en deremot svarande afgift blifvit genom nådiga brefvet den 9 November 1866 förklarad förfallen. I följd häraf bestode kronans enda inkomst från lappmarkerna för närvarande, utom den så kallade lapps-katten för Lapparnes renbeten, af hemmansrättan, hvilken i följd af penningevärdets fall utginge med allenast 10 R:dr R:nt för helt mantal.

Vid hvad såhunda blifvit af Kammar-kollegium yttradt angående hemmansrättan i lappmarkerna torde dock böra erinras, att densamma för skatte- och kronohemman åtminstone i allmänhet är bestämd endast tillsvidare; att rättan, enligt 33 § af 1850 års stadga för afvittring och skattläggning i Luleå lappmark, skulle äfven efter slutligt bestämmande af mantalet i nämnda lappmark komma att tillsvidare och intilldess för lappmarkerna i allmänhet blefve annorlunda förordnadt erläggas med 6 R:dr 32 skillingar banko för mantalet; och att rättans belopp ej kan antagas vara genom hittills i lappmarkerna verkställda skattläggningar slutligen bestämdt annat än möjligen i de högst få fall, der, efter hvad Kammarkollegium i sitt här förut åberopade underdåniga utlåtande den 26 Maj 1862 upplyst, ordentlig refning och skattläggning egt rum. Kongl. brefvet den 27 November 1792, hvarigenom de längst bort belägna nybyggen i Fölinge och Ströms socknar uti Jemtland förklarats ega till godo njuta den metod, som för Vesterbottens lappmarksnybyggen blifvit antagen, innehåller angående den ränta, som enligt nämnda metod bör äsättas, att densamma skall utgöra "en draglig penningränta". Hvarken i denna eller i andra gällande författningar finnes något hinder emot att i en blifvande skattlägningsmetod för Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker bestämma hemmansrättan vare sig, på sätt alla de i ämnet hörda myndigheterna i orten i sina under åren 1862—1866 afgifna yttranden föreslagit, till likhet med hemmansrättan i kustlandet, hvilken utgör i Norrbottens län 58 R:dr 76 öre och i Vesterbottens län 59 R:dr 34 öre för helt mantal, eller ock, såsom Kammar-kollegium år 1871, och sedermera äfven Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i de nämnda länen, ansett billigt, till 32 eller 30 R:dr för mantalet.

Hvad angår kronotioden har Kammar-kollegium i förenämnda två utlåtanden ansett den af lappmarkernas jordbrukande befolkning hittills åtnjutna frihet

från sådan tionde vara grundad på åberopade för lappmarkerna gällande författningar; men uti ett genom nådig resolution den 11 December 1794 afgjort mål har Kammar-kollegium i underlånigt utlåtande yttrat, att författningarne angående de förmåner och friheter, nybyggarne i Lappland förunnats, icke undantoge dem ifrån skyldigheten att lika med andra krononybyggare och hemmansbrukare i riket utgöra tionde ej mindre till kronan än presten, när frihetsåren till ända gått och de hunnit upparbeta sina nybyggen till ordentliga hemman.

Redan enligt Helsingelagen, som genom Konung Magnus Erikssons bref den 16 Mars 1340 förklarades böra lända till efterrättelse för lappmarkernas dåvarande eller blifvande inbyggare, skulle tionde utgöras. Ostridligt är ock, att presterskapet i lappmarkerna intill senaste tid antingen åtnjutit eller lagligen bort åtnjuta såväl tertial- som annan tionde. Och då Lapparne, med hvilka enligt 1600-talets författningar hemmansbrukare i lappmarken skulle vara i skattskyldighet likställde, utgjort tionde äfven till kronan, hvilken tionde, jemlikt Kongl. brefvet den 8:de Juli 1695, ingått i den nuvarande lappskatten, samt hemmansbrukare i lappmarkerna ej äro genom någon författning uttryckligen befriade från kronotiondes utgörande; måste jag antaga, att sådan tionde skulle kunna vid skeende skattläggning i lappmarkerna åsättas såväl frälse- som skatte- och kronohemman, utan att de dem förunnade friheter derigenom kunde anses inskränkta.

Äfven må anmärkas, att lappmarksfriheterna ej medföra befrielse från de särskilda slag af bevilling, som, utom den allmänna bevillingen, omförmälas i 60 § Regeringsformen; dock att, enligt gällande författning angående stämpelpappersafgiften, Lappar skola vara fria från sådan afgift för afhandling mellan svensk och utländsk Lapp.

Deremot kan till ofvan uppräknade skattefriheter läggas den vissa hemman i lappmarkerna tillkommande frälsefrihet; och må i sådant hänseende erinras att, på grund af det genom Eders Kongl. Maj:ts plakat och förordning den 27 Augusti 1723 stadfästade Kongl. privilegium den 9 Augusti 1673 för dem, som uti lappmarken upptaga åtskilliga slags metallbruk, samt Kongl. kungörelsen den 20 November 1741, angående ödeslands upptagande i Westerbotten, uppkommit bergs- och odlingsfrälse inom Norrbottens läns lappmarker. Antalet frälshemman derstädes utgör, efter hvad Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet uti detta ärende upplyst, tillhopa 25½ mantal; af hvilka hemman, enligt de i Kammar-kollegium förvarade jordeböcker, ränta ej utgår.

Särskilda friheter äro ock, genom Kongl. privilegium den 24 December 1637 med flera författningar, beviljade till understöd för Nasafjells silfvermalmsgrufvor och derpå grundade silfverbruk inom Arjeplogs socken af Piteå lappmark; men, enligt hvad Landshöfdingens i Norrbottens län den 9 Januari 1860 afgifna, till trycket befordrade embetsberättelse utvisar, hafva de ifrågavarande grufvorna år

1823 förklarats öfvergifna och de till bruksdriftens understödjande med bergsfrälsefrihet försedda nybyggen, 21 till antalet, år 1827 indragits till kronan.

Att nu gällande kommunalförfattningar icke kunna inom lappmarkerna vinnas fullständig tillämpning, så länge allmogen derstädes åtnjuter frihet för bevillningsutgörande, är uppenbart. Redan år 1862, kort efter nämnda författningars utfärdande, anmälde Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbottens län, hurusom inom länets lappmarksfögderi hinder mötte för verkställighet af de uti §§ 4, 9, 57, 58 och 59 af förordningen om kommunalstyrelse på landet meddelade bestämmelser, enär hvarken mantals- och skattskrifning eller bevillningstaxering inom lappmarken egde rum; och hemställde Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, att med nämnda förordnings tillämpning inom lappmarksfögderiet måtte tills vidare få anstå, och att emellertid förordningarne af den 29 Augusti 1843, om socknestämmor i riket och om socknenämnder å landet, finge derstädes fortfarande lända till efterrättelse; hvarjemte Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet föreslog, att det i § 3 af förordningen om landsting föreskrifna utkorande af valmän för härad eller tingslag, som innefattar flera än en kommun, måtte få å socknestämman verkställas. Och har till hvad sålunda blifvit föreslaget Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 5 December 1862 lemnat bifall.

Sedermera har Vesterbottens läns år 1863 församlade landsting i en af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet insänd ansökningsskrift i underdånighet anhållit, det Eders Kongl. Maj:t täcktes förklara, att nådiga förordningen om kommunalstyrelse på landet skall jemväl i länets lappmarker lända till efterrättelse; och har dels Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län, i underdånig skrifvelse den 27 Oktober 1863, anhållit om nådig stadfästelse å ett efter öfverläggning med deputerade från länets samtliga lappmarker, utom Gellivara, uppgjort förslag till sådana ändringar i nämnda förordning, att densamma skulle kunna, utan införande af bevillningstaxering, tillämpas i länets alla lappmarker; dels ock Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbottens län år 1866 inkommit med ett i vissa delar från det nyss nämnda afvikande förslag till ändringar i samma förordning. Genom nådigt bref den 8 Maj 1868 har Eders Kongl. Maj:t förklarat omförmälda underdåniga framställningar icke för det närvarande till någon Eders Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda, enär den omarbetning i flera väsendtliga delar af förordningen om kommunalstyrelse på landet, som, i anseende till de ännu rådande särskilda förhållanden inom rikets lappmarker, måste verkställas för att denna förordning i den nuvarande lappmarken skulle kunna tillämpas, icke vidare komme att erfordras, såvida Eders Kongl. Maj:t, vid slutlig pröfning af väckt fråga om lappmarksfriheternas upphörande, funne sig böra der-

till lemna bifall, i hvilken händelse den för landet i allmänhet gällande kommunalförordning kunde äfven inom i fråga varande delar af riket göras gällande.

Inom Norrbottens läns lappmarker och den före år 1869 dit hörande Malå kapellförsamling har väl nädiga förordningen den 21 Mars 1862, om kommunalstyrelse på landet, i viss mån blifvit tillämpad; men man har dervid, särdeles i fråga om kommunalutskyldernas fördelning, måst följa från nämnda förordning helt och hållet afvikande och derjemte inom särskilda socknar olika grunder. I sådant afseende har, vid de i förevarande ärende hållna sammanträden, blifvit uppgifvet,

i Arvidsjäurs socken: att kommunalnämnden, förstärkt af dertill i kommunalstämma utsedda personer, haft i uppdrag att vid årets slut verkställa så kallad inkomsttaxering, upptagande i penningar hvarje röstberättigad samhällsmedlems inkomster under det förflutna året, och att denna inkomst sedan utgjort grunden för fyrktalssättningen;

i Jockmocks socken: att kommunalnämnden, jemte ett visst antal andra kunniga personer, verkställt den erforderliga taxeringen i sammanhang med den derpå grundade fyrktalssättningen, hvilket tillgått sålunda, att fyrkar tilldelats efter hvars och ens inkomst, arbetsförtjenst och fastighets värde;

i Gellivara socken: att fyrktalslängden uppgöres sålunda, att å hvarje helt mantal sättas 100 fyrkar och å Lapparne i förhållande till deras grundränta;

i Juckasjärvi socken: att kommunalutskylderna utdebiteras af nybyggare efter rök och mantal samt af lappallmogen efter rök och årlig taxering;

i Enontekis socken: att kommunalförfattningen blifvit tillämpad efter samma grund som förr; att fyrktalslängden väl, hvad den jordbrukande befolkningen angår, blifvit upprättad efter nya kommunalförordningen; men att man ej visste, efter hvilken grund lappallmogen skulle kunna åsättas fyrkar; och

i Malå kapellförsamling: att kommunalnämnden, förstärkt af några andra inom församlingen kunniga personer, verkställt den erforderliga taxeringen i sammanhang med den sig derpå grundande fyrktalssättningen.

Fråga om inskränkning i lappmarksfriheterna för Vesterbottens och Norrbottens län har, såsom i det här förut anförda nädiga brevet den 8 Maj 1868, angående kommunalförfattningarnes tillämpning, finnes antydt, redan tillföre blifvit gjord till föremål för Eders Kongl. Maj:ts nädiga pröfning. Uti underdånigt utlåtande, som Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbottens län afgifvit i auleddning af den vid 1866 års riksdag väckta frågan om bestämmande af en provisionel gräns mellan den egentliga fjellbyggden och den till odling tjenliga delen af Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker, har förslag blifvit framställt, bland annat, om de nedanför odlingsgränsen belägna lappmarksdelars af-

skiljande från öfriga lappmarken och införlifvande, i vissa hänseenden, med det nedre landet. Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län har, uti sitt af Kammar-kollegium infördade yttrande i ämnet den 16 September 1868, föreslagit, att i de delar af lappmarkerna, som komme att falla nedanför den blifvande odlingsgränsen, hemmansegare, nybyggesinnehafvare och andra invånare, efter fullbordad afvittring och skattläggning, måtte erhålla lika rättigheter och tillförbindas lika skyldigheter med den utom lappmarkerna i nedre landet boende befolkningen, äfven hvad beträffar de från hemmanen utgående räntor; eller, *alternativt*, att hemmansräntorna måtte utbytas mot bevillning efter 2:dra artikeln bevillningsstadgan, såsom för inkomst af kapital eller arbete, för den taxerade inkomst, som ärligen kunde anses erhållas af hvarje hemman. Och har Kammar-kollegium i underdånigt utlåtande den 18 December 1868 yttrat, att i utgörande af bevillning, allmänna besvär och utskylder, som icke äro af grundskatts natur och hvarifran lappmarkernas inbyggare icke uttryckligen blifvit befriade, syntes alla de delar af landet, som komme att falla nedanför den blifvande odlingsgränsen, äfvensom den der boende befolkning, med undantag af nomadiserande lappar för deras renbetesland, böra, på de af länsstyrelserna uppgifna skäl, deltaga och ställas i likhet med nedre landet och dess invånare, så snart ofvanberörda gräns blifvit behörigen bestämmd och de hinder blifvit undanröjda, som mötte genom vissa för lappmarkerna egendomliga förhållanden, nemligen att väl mantalsskrifning eller folkräkning, men icke skattskrifning och bevillningstaxering i lappmarkerna ega rum, och att, i Vesterbottens läns lappmarker, de nya kommunalförfattningarne icke tillämpas. Häruppå har Eders Kongl. Maj:t genom nådigt bref den 3 Mars 1871 förklaradt, att enär, om det än, på sätt Kammar-kollegium ansett, vore af omständigheterna påkalladt, att gällande bestämmelser om grundskatters och andra utskylders utgörande i nämnda lappmarksdelar blefve i viss mån ändrade, lagstiftningen i detta ämne likväl icke lämpligen kunde grundas på den endast provisionela odlingsgränsen, Eders Kongl. Maj:t funne frågan icke för närvarande böra någon åtgärd föranleda.

Rörande det nu ifrågasatta förslaget om kommunalförfattningarnes fullständiga tillämpning och bevillningstaxerings införande i Vesterbottens och Norrbottens lappmarker har befolkningen i orten, såsom ofvan förmäles, blifvit hörd och vid hållna sammanträden yttrat,

i Stensele socken: att socknemännen ej ville, att bevillning i lappmarken infördes, men underkastade sig de beslut i frågan, Eders Kongl. Maj:t och Riksdagen kunde komma att fatta;

i Tärna kapellförsamling: att kapellet insåge de fördelar, hvilka genom likställighet för lappmarkens befolkning i kommunalt och statsborgerligt hänseende

med landets invånare i öfrigt skulle lappmarksbefolkningen beredas, och till vinnande af berörda ändamål gerna underkastade sig de afgifter, som genom bevillingstaxerings införande kunde påföras, dock under uttryckande af den åsigten, att man hoppades det lappmarken måtte för framtiden såsom hittills blifva befriad från rotering och mantalspenningars erläggande:

i Sorsele socken: att socknemännen, hvilka i öfrigt hufvudsakligen afgifvit enahanda yttrande som Tärna kapellags invånare, dock vid medgifvandet om bevillingstaxerings införande fästade det vilkor, att hemmansrättan fortfarande finge utgå med 10 R:dr för mantalet;

i Lycksele socken: att med den kännedom, man egde om kommunalförfattningarnes tillämpning å nedre landet, synnerligast till följd af den ojemnhet i rösträtt, som enligt nu gällande lagstiftning kunde uppstå mellan kapitalisten, å ena, och fastighetsinnehafvaren, å andra sidan, genom dessa författningars införande i lappmarken några mot bevillingstaxeringens åtagande motsvarande fördelar icke ansåges vara att emotse; och att socknemännen således för närvarande så mycket mindre ville påtaga sig bevillingens införande, som det vore att befara, att de lappmarken tillförene beviljade fri- och rättigheter derigenom kunde rubbas;

i Åsele, Dorotea och Wilhelmina socknar: att kommunalförfattningarnes och Riksdags-ordningens tillämpning i lappmarken påtagligen skulle medföra gagn och nytta för dess befolkning; men att, ehuru föga känbar bevillningsafgiften efter nu gällande bevillningsförordning skulle blifva, man dock, under fruktan att, om bevillingstaxering i lappmarken infördes, de friheter och förmåner, som i öfrigt vore lappmarksbefolkningen genom äldre Kongl. bref och förordningar medgifna, såsom frihet från rotering och mantalspenningars erläggande m. m., snart kunde komma att upphöra, icke ansåg sig böra antaga förslaget om bevillingstaxerings införande i lappmarken.

i Fredrika socken: att bevillingstaxering icke skäligen borde i lappmarken införas, förr än afvittringen derstädes slutat och hemmanen fått fastställd tilldelning af mark och skog, samt den väntade nya skogslagen utkommit, hvarförinnan fastigheternas värde ej kunde bedömas; och att, ehuru kommunalförfattningarnes tillämpning i lappmarken väl kunde medföra gagn och nytta, menigheten likväl icke ansåg, att dessa författningars införande i lappmarken skulle, efter deras nuvarande bestämmelser, medföra så väsendtliga förmåner, att det vore skäl att för deras tillämpning åtaga sig bevilling, helst man fruktade, att genom bevillingstaxeringstaxerings införande i lappmarken öfriga friheter och förmåner, som från äldre tider vore lappmarkerna förunnade, kunde gå förlorade;

i Malå kapellförsamling: att kommunalförfattningarnes tillämpning hos kommunens medlemmar grundlagt öfvertygelse och visshet, såväl att dessa författningar egde stort företräde framför den gamla socknestämmoförordningen, som ock att en sådan tillämpning ganska väl kunde ske, utan att bevillingstaxering infördes. Dess-

utom ansågs det outförbart att vid en taxering, som skulle ligga till grund för beviljning till staten, kunna finna ett i förhållande till fastigheterna å kustlandet rättvist värde på fastigheter i lappmarken, så länge de sednare ännu icke vore afvittrade och följaktligen ej heller skattlagda annorledes än provisionellt. Socknemännen, som på grund af återopade författningar ansågo sig helt och hållet frikända från beviljning till staten, ville ej heller nu åtaga sig någon sådan, emedan de insågo, att försörjningen af fattigblifna lappar nog skulle komma att kräfvä alla möjliga uppoffringar, sedan de fattiga förlorat rättigheten att anlägga nybyggen för att sig genom jordbruk försörja;

i Arvidsjaur: i öfverensstämmelse med Malå socknemäns yttrande: hvarjehemte begärdes, att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande måtte vidtaga den åtgärd, som kunde anses nödig för vinnande af den ändring eller tillägg till kommunalförfattningarne, att lappmarkens invånare berättigades att till grund för fyrktalsättningen årligen verkställa inkomsttaxering, samt att denna taxering äfven måtte få gälla vid val af Riksdagsman i Andra Kammaren; och yttrade vice Pastor Fjellström, att lappmarken ej ännu hunnit den utveckling och det välstånd, att den, med frånträdande af sina en gång för alla tider tillförsäkrade fri- och rättigheter, kunde utan fara att gå sin undergång till mötes ikläda sig någon skatteförhöjning;

i Arjeplog: att befolkningen, som af kommunalstämmans ordförande tillfrågades, om den med frångående af sina lappmarksfriheter ville ikläda och åtaga sig det nedre landets skattebördor, vore ense om att, i anseende till sin medellöshet, på det aldra ifrigaste undanbedja sig den tilltänkta förhöjningsbeskattningen;

i Jockmock: att kommunalförfattningarne ganska väl kunde tillämpas utan beviljningstaxerings införande, och att socknemännen ej ville åtaga sig beviljning, så mycket mindre som skälen, hvarföre ifrågavarande privilegier beviljats lappmarken, ännu qvarstode och tvifvelsutän komme att qvarstå i alla tider:

i Gällivara: att, då de förmåner, som skulle tillfalla lappmarksbefolkningen genom att blifva likställd med landets öfriga invånare i statsborgerligt och kommunalt hänseende, icke kunde vinnas annorlunda än med uppoffring af hittills åtnjutna friheter, så förklarade sig de närvarande heldre vilja fortfarande lefva under hittills varande förhållanden i nämnda hänseende, än afsäga sig de friheter och förmåner, som blifvit dem tillförsäkrade för everdliga tider af framlidne regenter, och hvilka privilegier kommunens ledamöter enständigt vidhöllo måtte varda allt framgent bibehållna:

i Juckasjärvi: att socknemännen önskade kommunalförfattningarnes tillämpning till alla delar, och att föreskrift måtte gifvas angående verkställande af den för fyrktalsättningen erforderliga beviljningstaxering, på det att kommunalutskylderna måtte komma att utgå efter rättvisare grunder och i förhållande till både hemmansegares, embetsmäns och näringsidkares af laglig myndighet uppskattade förmögenhetsvilkor och inkomst både af arbete och kapital:

i Enontekiö:

i *Enontekis*: att författningen om socknestämmor icke visat sig så olämplig, att den icke längre borde tillämpas; och att socknemännen hyste farhåga för de förändringar och uppoffringar, som kunde föranledas genom bevillningstaxeringsinförande, hvarföre de ansågo önskligast, att de förhållanden, som nu äro för handen, fortfarande måtte ega rum, isynnerhet som, enligt socknemännens åsigt, några mot bevillningstaxerings åtagande motsvarande fördelar icke vore att emotse; och anhöllo socknemännen att fortfarande få åtnjuta de lappmarkens invånare tillförsäkrade förmåner, således äfven frihet från erläggande af bevillning.

Vederbörande myndigheter i orterna hafva i ämnet hufvudsakligen anfört,

Kronofogden i Vesterbottens andra fögderi, dit Malå kapellförsamling hörer: att för Malå kapellförsamling, med svensk, finsk och lappska befolkning af tillhopa 907 personer, alla till staten utgående skatter för år 1871 uppgått till 80 R:dr 30 öre, hvilket utgjorde ett intet mot de uppoffringar, staten tidt och ofta, synnerligast under fortgående svagår, fått göra för kapellförsamlingen; att denna rättvisligen borde i någon större mån än hittills bidra till statskassan, och att enda grunden för vidare bidrags utgörande torde böra vara taxeringsbevillning; samt att ehuru, hvad anginge Malå kapellförsamling, någon synnerlig fördel ej vore att påräkna genom bevillningens införande, förhållandet dock vore olika inom andra församlingar, såsom till exempel Lycksele, der en stor mängd handlande, embetsmän med flere nu vore så godt som fria från afgifter för sina inkomster; hvadan det ansåges vara för lappmarken i sin helhet godt, om det vid riksdagen väckta förslag finge framgång;

t. f. Kronofogden i Vesterbottens lappmarks fögderi: att kommunallagarnes införande skulle, utom fördelarna af en jemnare och rättvisare fördelning af de inbördes utskyllderna, medföra ökad lif uti och intresse för de kommunala angelägenheterna, samt att någon nämnvärd större svårighet icke syntes förefinnas för dessa författningars tillämpande derstädes än å nedre landet, så vida nemligen icke lappmarkernas fordna privilegier lade hinder i vägen för införande af bevillning, hvilken utgjorde villkoret för ifrågavarande lagars tillämpning;

Kronofogden i Piteå fögderi: att enligt haus förmenande kommunalförfattningarna borde i lappmarken tillämpas på sätt hittills skett; men att lappmarken visst icke saknade förmåga att utgöra en så ringa afgift som bevillningen, enär med få undantag jorden till sin beskaffenhet derstädes icke vore ofruktbarare än flertalet af tillstötande byars inom nedre landet;

Kronofogden i Luleå fögderi, dit Jockmocks socken hörer: att kommunalförfattningarna inom lappmarkens område ännu icke kunnat i sina väsentliga delar tillämpas, då bevillningstaxering ej försiggått; att ett slags taxering visserligen skedde å de skattskyldiges inkomster, af en komité, sammansatt efter å kommunalstämma antagen grund; men att något allmänt ombud ej funnes, som bevakade

kronans rätt och i allmänhet inom taxeringskomitéerna utgjorde regulator; att till följd deraf den lappska befolkningen, som saknade stadigt hemvist och ej kunde bevaka sin rätt, finge draga en börda, långt större än den rättvisligen skulle, och betala åtskilliga skattebördor, som ensamt borde falla på den jordbrukande befolkningen; att således hindren borde undanrödjas, för att författningar af så genomgripande art måtte kunna i sin helhet inom ifrågavarande kommuner tillämpas och skydda kommunalmedlemmarnes rättigheter sinsemellan; att vid jämförelse med de utskylder, invånarne i socknar utom lappmarken finge bära, någon orättvisa ej kunde anses vara förenad med den föreslagna bevillingen; och att ej heller någon svårighet mötte vid taxeringens genomförande, om blott ersättning bereddes för de resor, som i och för uppbörsförvaltningen i fögderierna måste verkställas;

Kronofogden i Kalix fögderi, dit Gellivara socken hörer: att allmogen i nämnda lappmark redan tillgodonjuter likställighet med landets öfriga invånare i kommunalt och äfven i statsborgerligt hänseende, utom hvad beträffar rättigheten att välja riksdagsman; och att således förslaget om bevillingstaxerings införande afstyrktes, såsom stridande mot de privilegier och friheter, som flere Kongl. bref och resolutioner lappallmogen tillförsäkrat; hvartill komme, att Gellivara lappmarks inbyggare redan förut vore mycket betungade af stor fattigvård och höga kommunalutskylder i öfrigt;

Kronofogden i Torneå fögderi: att det missförhållande, som bestode deri, att lappmarkens invånare vore uteslutne från både valbarhet och valrätt till riksdagsman i Andra Kammaren, svårligen kunde afhjelpas på annat sätt, än genom införande af årlig bevillingstaxering; hvarvid det likväl torde vara hvarken rådligt eller önskvärdt, att bevillningsprocenten bestämdes till samma belopp som inom öfriga delar af landet; att för ändamålet vinnande vore tillräckligt om afgiften utginge efter så låg beräkningsgrund som möjligt, emedan dess införande syntes icke så mycket böra afse beredande af ökade inkomster åt statsverket, som fast mer bestämmande af en allmän grund, hvarigenom lappmarkens invånare kunde komma i åtnjutande af samma medborgerliga rättigheter, som rikets öfriga invånare; samt att bevillingstaxeringen kunde verkställas, i likhet med hvad vid mantalsskrifningsförrättningarne egde rum, af kommunernas länsmän;

Domhafvanden i Westerbottens norra domsaga: att, för den händelse meningen vore, att den föreslagna reformen skulle gälla icke allenast lappmarkernas bofasta befolkning utan äfven nomaderna, erinrades, hurusom grundsatsen om likställighet väl vore riktig, men i förevarande fall ej kunde fullt genomföras, helst det ej vore välbetänkt att i kommuner, som hafva blandad befolkning af nomader och bofasta personer, införa en beslutande- och beskattningsrätt, som komme att nästan uteslutande utöfvas af de senare och derföre tyngre drabba de förre;

t. j. Domhufvanden i Jockmocks tingslag: att han ansåge sig böra afstyrka, att bevillningstaxering i Jockmocks lappmark infördes, med mindre dess inbyggare, i ämnet lagligen hörde, sådant medgifva;

t. f. Domhufvanden i Gellivara tingslag: att han ansåge bevillningstaxering rättvisligen icke kunna i lappmarkerna utan befolkningens samtycke införas;

Domhufvanden i Norrbottens norra domsaga: att han ej kunde tillstyrka några åtgärders vidtagande för det med bevillningstaxering afsedda ändamålets vinnande, så vidt icke invånarne i de till domsagan hörande Juckasjärvi och Enontekis lappmarker sjelfve skulle vilja åtaga sig erlægga bevillning till staten.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbottens län har hufvudsakligen anført: att det hinder för kommunalförfattningarnes tillämpning i lappmarkerna, som bestått deri, att mantalsskrifning ej egde rum, numera upphört; att något hinder otvifvelaktigt icke vore att befara af brist på lämpliga personer, som kunde öfvertaga de viktiga kommunalbestyren; att det enda återstående hinder för kommunalförfattningarnes tillämpning vore, att bevillningstaxering i lappmarkerna ej egde rum. Det i Malå kapellförsamling följda sätt att tillvägagå vid taxering och fyrktalssättning innebure icke, efter hvad Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kunde finna, de garantier, som för en jemn och rättvis beskattning vore erforderliga. Då, jemlikt kommunalförfattningarne, fyrktalssättningen skall grundas på den en hvar påförda bevillning efter andra artikeln, samt denna bevillning i första hand bestämmes af vederbörande taxeringskomité, uti hvilken beslut ändring kan sökas hos pröfningskomité, så skulle, derest det åt kommunalnämnd inom lappmarken uppdroges att ensam, eller förstärkt af några bland kommunens medlemmar, verkställa erforderlig taxering och derpå grundad fyrktalssättning, någon annan utväg icke återstå för erhållande af ändring uti de sålunda fattade besluten i fråga om taxering, än antingen att underställa ärendet kommunens gemensamma pröfning, eller att anföra besvär hos Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande. Men *i förra fallet* kunde den enskildes rätt äfventyras, om åt kommunalstämman uppdroges att pröfva och bestämma den enskildes bidrag till kommunens gemensamma utgifter, särdeles som det kunde bero på en ren tillfällighet, om vid kommunalstämman flere eller färre af kommunens medlemmar tillstådeskomme, eller sådane sig infunne, som med den ändringssökandes förmögenhetsvilkor voro förtrogne, — *och i det senare fallet* vore det för Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, utan biträde af personer, som med ortens förhållanden vore på det närmaste bekanta, i de flesta fall en omöjlighet att med tillförlitlighet och rättvisa kunna uppskatta enskilda samhällsmedlemmars förmögenhet eller årsinkomst. Dessa svårigheter ansåge Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kunna helt och hållet undanrödjas genom bevillningstaxerings verkställande i lappmarken på enahanda sätt som å nedre landet. Genom bevillnings erläggande till staten skulle visserligen i det hela en förökad utgift drabba lappmarkerna; men dels

skulle denna förökade utgift i sjelfva verket blifva en obetydlighet, och dels skulle genom den jemnare fördelningen af kommunalutskylderna en direkt minskning i samtliga utskylder komma den jordbrukande befolkningen till godo; hvilket förhållande genom gjorda beräkningar, hvad särskildt angår Lycksele socken, vore ådagalagdt i det att, förutom aflöning till pastor, klockare och kyrkovaktare, samt vägunderhållet, hvilka bördor fortfarande torde komma att åligga endast jordbruksfastigheterna, öfriga kommunalutskylder för Lycksele socken år 1871 uppgått till ett sammanlagdt belopp af 8,960 R:dr 1 öre, som, fördeladt på de i skattskyldighet ingånga 52,2 mantal, utgjorde för hvarje helt mantal 171 R:dr 65 öre; hvaremot, om kommunalföfattningarne tillämpades och bevillningstaxering infördes samt bevillning efter 30 öre för hvarje 1,000 R:dr af taxeringsvärdet påfördes hemmanen, hvilka kunde antagas blifva uppskattade i medeltal till 20,000 R:dr för mantalet, och inkomstbevillning, efter en för hundra, påfördes de inkomstbelopp, som, efter behöriga afdrag, kunde beräknas för pastor, skollärare, klockare, kronofogde, två länsmän, två jägmästare, fyra kronojägare, provincialläkare, apothekare, postexpeditör, fyra handlande, en sågverksinspektör, fyra flottningsföreståndare och tre handtverkare, kommunalbeskattningen skulle, fördelad på hela det efter bevillningsbeloppet bestämda fyrktal, utgöra för helt mantal 117 R:dr 12 öre, hvartill borde läggas bevillningsafgiften 6 ” ; då kommunalafgiften och bevillningen tillhopa blefve omkring 30 procent lägre, än hvartill kommunalskatten under nuvarande förhållanden ensam uppginge. Och enär de lappmarkens befolkning förunnade privilegier icke torde vara orubbliga och, så vidt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande kunnat finna, icke afsäga andra inom lappmarken boende än nybyggare; samt rotering och mantalspenningars införande ej blifvit ifrågasatt, och de farhågor härutinnan, åtskilliga lappmarksförsamlingar uttalat, således saknade all grund, tillstyrkte Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, det Eders Kongl. Maj:t täcktes, ej mindre, med upphäfvande af nådiga brefvet den 5 December 1862, föreskrifva, att kommunalföfattningarne böra i lappmarkerna tillämpas, än ock till Riksdagen aflåta nådig proposition om bevillningstaxerings införande inom nämnda landsort.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län har, efter redogörelse för de kamerala förhållandena inom länets lappmarker och de för inbyggarna derstädes gällande friheter, hufvudsakligen anfört, hurusom genom Kongl. plakaten af 1673 och 1695 samt reglementet af år 1749 de personer, hvilka odla och byggt inom lappmarkerna, emot fullgörandet af vissa skyldigheter, blifvit tillförsäkrade de friheter, som nämnda handlingar innehålla. Att dessa friheter hitills ansetts såsom sådana privilegier, hvilka icke utan ömsesidigt medgifvande kunna upphävas, framginge deraf, att lappmarkernas invånare ännu njuta dem till godo, och att hvarken från Regeringens eller Rikets Ständers och Riksdagens sida någon åtgärd blifvit vidtagen för att återkalla eller upphäva de en gång be-

viljade friheterna. När det derjemte vore bekant, att vissa friheter och fördelar genom Kongl. plakater, bref eller resolutioner blifvit tillerkända rikets städer och åtskilliga stiftelser, och att dessa friheter antingen ännu bibehölles eller, der de blifvit afskaffade, ersatts af statsmedel, så borde, enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes förmenande, de kongl. försäkringarne jemväl för lappmarkernas jordbrukare förblifva gällande, intill dess de med de jordbrukande invånarnes begifvande antingen afskaffas eller aflösas. De friheter, som ofvannämnda kongl. plakater och reglemente tillerkände dem, som bygga och bo i lappmarken, ansåge dock Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande endast tillkomma nybyggare och hemmansbrukare; hvaremot, med undantag af lapparne, lappmarkernas öfriga inbyggare, såsom tjänstemän, handlande, handverkare och arbetare, med flere, icke funnes upptagna bland dem, hvilka njuta lappmarksfriheterna till godo, hvarför något hinder icke syntes möta för att ålägga dessa personer bevillning efter gällande bevillningsstadga. Och då det återopade kongl. reglementet befriade nybyggare och hemmansbrukare från andra utskylder än dem, för hvilka hemmanet kan varda skattlagdt, kunde enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes åsigt, denna befrielse icke afse annat än personela afgifter samt bevillning och utskylder för inkomst af jordbruket, men ingalunda fritaga jordbrukare från bevillning och utskylder för sådana inkomster, som härflyta af andra näringar än jordbruk. De äldre kongl. plakaterna talade endast om, att de personer, som i lappmarken sig husligen nedsätta och der uppodla åker och äng, skola åtnjuta friheter; 1749 års reglemente tillerkände endast nybyggare och hemmansbrukare de uppräknade friheterna, och detta för så vidt de visade flit och arbetsamhet vid jordbruket; och den genomgående tanken i alla författningarne vore otvifvelaktigt den, att friheterna beviljats endast för att befordra jordens uppodling. Till följd häraf ville det synas Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, som vore inkomst af all annan näring än jordbruk och renskötsel — och denna senare endast då den af lappallmogen bedrifves — icke innefattad i lappmarksprivilegierna och således icke befriad från bevillning eller andra allmänna utskylder. Om denna åsigt icke godkändes, skulle det enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes förmenande gagna till intet att införa bevillning i lappmarkerna, ty de personer, som nu ovilkorligen äro underkastade en sådan beskattning, skulle säkerligen förskaffa sig hemman för att derigenom undgå bevillnings utgörande. Hvad beträffade Lapparne så vore dessa skattlagda till visst belopp för hvarje by eller stam, samt försäkrade att icke vidare blifva beskattade; och då deras näring icke heller undergått någon förändring, ansågs hädanefter böra förblifva vid hvad derom redan vore stadgad. Med anledning häraf ansåge Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sig böra i underdånighet föreslå,

dels att lappmarkernas invånare måtte åläggas bevillning i likhet med rikets öfriga inbyggare, dock med följande undantag:

1:o att personlig skyddsafgift icke utgår af den nomadiserande lappallmogen eller af nybyggare och hemmanssegare eller brukare, såvida de icke derjemte innehafva tjenst, annan näring eller yrke,

2:o att bevillning icke utgöres af hemman och jordbruksfastighet eller för inkomst deraf,

3:o att någon bevillning icke erlägges af Lapparne för deras inkomst af renskötsel, och

4:o att bevillning enligt artikeln III Lit. A. af bevillningsstadgan icke utgår af frälse-egendomar;

dels ock att vid den taxeringsförrättning, som häraf skulle blifva en följd, alla hemman och jordlägenheter måtte värderas och uppskattas till deras rätta värde, hvilket då komme att motsvara och utgöra taxeringsvärdet. Genom dessa åtgärder, jemte de upplysningar, skattelängden öfver Lapparne innehölle, skulle alla de uppgifter erhållas, som erfordrades för att upprätta fyrktalslängd, hvarför något hinder icke mötte för tillämpningen af kommunalförfattningarne, utom hvad Lapparne vidkomme. Enär den ständiga skatt, som utgöres af dessa, tillkommit i och för begagnandet af betesmarker för renarne, vore den rätteligen att betrakta såsom grundskatt, och kunde icke till hela sitt belopp jemföras med bevillning samt i sådan egenskap utgöra grund för fyrktalsättningen, emedan Lapparne derigenom, enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes förmenande, skulle blifva alltför mycket betungade med kommunalutskylder i jemförelse med jordbrukarne. Vid betraktande af det fyrktal, som belöper på ett ordinärt lappmarkshemman, jemfördt med den skatt, som till kronan utgår af en burgen lappfamilj, ansåge Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande endast en tredjedel böra tagas i beräkning vid upprättande af fyrktalslängden. Grunderna för upprättande af fyrktalslängd blefve då

för jordbruksfastighet: de i förordningen om kommunalstyrelse på landet, § 58 Lit. B. (andra stycket) meddelade föreskrifter om sådan jordbruksfastighet, hvarför bevillning ej erlägges, samt

för annan fastighet, frälseränta och hvarje annat beskattningsföremål utom renskötsel af lappallmogen: stadgandet i § 58 Lit. B. af nyss åberopade förordning, hvarjemte

för Lapparnes skatt till kronan skulle påföras fyrkar sålunda, att en fyrk åsattes för en skatt af 1 till och med 30 öre, två fyrkar för skatt öfver 30 öre till och med 60 öre, 3 fyrkar för skatt öfver 60 öre till och med 90 öre o. s. v.

Till stöd för berörda förslag har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande andragit, att, enär gällande riksdagsordning i § 14 stadgade, att valrätt tillkommer inom den kommun, der han bosatt är, en hvar i kommunens allmänna angelägenheter röstberättigad man, hvilken antingen eger eller med stadgad åborätt innehafver fast egendom på landet eller i stad till ett taxeringsvärde af minst Ett

tusen Riksdaler, skulle hinder så mycket mindre kunna möta för hemmansegares deltagande i val af riksdagsman i Andra Kammaren, som grundlagen icke såsom vilkor föreskrefve, att bevillning skall utgå af taxeringsvärdet. Vidare stadgade samma § 14, att den, som erlägger till staten bevillning för en till minst åtta hundra riksdaler uppskattad årlig inkomst, äfven eger valrätt; och enär bevillning enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes förslag komme att åsättas lappmarkernas invånare för all inkomst med undantag af den för jordbruk och renskötsel, förefunnes icke heller i detta fall något hinder för deltagande i riksdagsmannaval till Andra Kammaren.

Angående sättet för verkställighet af den föreslagna bevillningstaxeringen och uppskattningen i lappmarkerna har bemälda Befallningshafvande i underdånighet hemställt, att bevillningsberedningarne och taxeringskomitéerna måtte ordnas i öfverensstämmelse med bevillningsstadgan, dock att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande egde att efter behof framskjuta tiden för förrättningarne; men som häradsskrifvarne nu icke hade någon befattning med mantalslängderna för lappmarkerna, enär dessa enligt förordningen den 9 November 1866, § 4, upprättas af vederbörande länsman ansåge Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande den förändring i 10 § 2 mom. af nämnda förordning erfordras, att mantalsskrifningsförrättaren skall innan Februari månads utgång aflemna det för länsstyrelsen hittills afsedda exemplar af mantalslängden till häradsskrifvaren i fögderiet, hvilken derefter skulle förfara som i 37 § af bevillningsstadgan föreskrifves. För upprättandet af de längder, som enligt nyssnämnda § erfordras, borde nuvarande innehafvare af häradsskrifvarebeställningarne åtnjuta ersättning enligt expeditionstaxan såsom för utdrag af taxeringslängd. Enär hvarken kronofogde eller häradsskrifvare förut haft till åliggande att vid den tid, då taxeringarne komme att ega rum, besöka lappmarken, ansåge Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande dessa tjänstemän böra tilldelas rese- och traktamentsersättning enligt gällande resereglemente för såväl förrättningarne som färden till och ifrån desamma, beräknad från det närmast belägna taxeringsställe inom fögderiets kustsocknar samt dit åter. Uppbörden i lappmarken verkställdes redan af kronofogden, hvarför någon särskild resa därför icke behöfde företagas. Att i häradsskrifvarens ställe tjäns göra vid uppbörden kunde länsmannen förordnas.

Slutligen har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande fullständigt formulerat de nya eller förändrade stadganden, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansett böra införas i bevillningsstadgan, i förordningen om mantalsskrifning i lappmarkerna och i förordningen om kommunalstyrelse på landet.

Att nu gällande kommunalförfattningar icke, under de förhållanden, som för närvarande förefinnas, kunna inom Vesterbottens och Norrbottens lappmarker

beredas fullständig och ändamålsenlig tillämpning, har redan blifvit antydt; och de försök, som i sådant hänseende blifvit inom vissa socknar gjorda, gifva derom ytterligare vittnesbörd. På sätt ofvan förmäles, hafva derföre förslag blifvit framställda om sådan ändring i kommunallagstiftningen särskildt för lappmarkerna, att den der, utan införande af bevillingstaxering, skulle i öfrigt kunna vinna giltighet. Dessa förslag hafva dock icke vunnit framgång. Bevillingstaxeringen, såsom utgörande hufvudgrunden för fyrktalssättningen och kommunalmedlemmarnes deraf beroende såväl rösträtt som skyldighet att till de kommunala behofven lemna bidrag, intager ett alltför viktigt rum i den för landet gällande kommunalförfattningen för att derifrån utan olägenhet kunna borttagas. Att i stället för bevillingstaxering utfinna någon annan utväg att på ett fullt tillfredsställande sätt fördela kommunalutskylderna emellan kommunens medlemmar, måste dessutom, såsom Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbottens län på ett öfvertygande sätt ådagalagt, alltid möta stora svårigheter, och om än dessa undanrödjas, skulle i allt fall lappmarkernas befolkning på grund af § 14 Riksdagsordningen vara betagen förmånen att få i val till riksdagsmän deltaga.

Enligt officiella uppgifter uppgick vid 1870 års slut befolkningen uti de ifrågavarande lappmarkerna till ett antal af inemot 30,000 personer. Och den undantagsställning, hvori denna talrika befolkning, i förhållande till rikets öfriga innebyggare, i så väl kommunalt som statsborgerligt hänseende sig befinner, är alltför oegentlig och obillig för att ej påkalla rättelse. Att genom bevillingstaxerings införande undanrödja det enda hinder, som deremot nu möter, synes derföre vara ett i hög grad eftersträfvansvärdt mål; och de betänkligheter deremot, man velat från de så kallade lappmarksfriheterna hemta, synas mig ej vara af den vikt, att på grund deraf frågan bör förfalla.

Lappmarksbefolkningen utgöres, utom af Lappar, till hvilkas förhållanden, såsom med de öfrigas äfven i kommunalt hänseende olika, jag beder att särskildt få återkomma, af dels nybyggare och hemmansbrukare och dels andra der bosatta personer, hvilka hvarken sysselsätta sig med renskötsel eller med jordbruk, såsom tjänstemän, handlande, handtverkare, sågverksagenter, med flere.

Hvad de nämnde, bofaste men icke jordbrukande lappmarksinbyggarna an- går, lär, i den mån de ej äro att hänföra till sådana ecklesiastike tjänstemän, som i det af Kammar-kollegium åberopade Nådiga brefvet den 19 December 1741 omförmälas, något stöd från de så kallade lappmarksfriheterna ej kunna hemtas för deras befriande från bevilling. Lappmarksfriheterna, afsedda att befrämja landets bebyggande och uppodling, äro nemligen, enligt uttryckliga innehållet i såväl 1695 års plakat som 1749 års reglemente endast gällande för dem, som visa flit och arbetsamhet vid jordbruket, och hafva således ingen tillämpning å dem, som dermed ej taga befattning.

I fråga åter om den jordbrukande lappmarksallmogen, har denna visserligen blifvit tillförsäkrad frihet från icke allenast mantalspenningar och knekteskrifning utan äfven från "annat extra ordinarie," hvartill obestriddigen bevillning torde böra hänföras; och ordalagen i de åberopade författningarne synas ej ens gifva stöd åt det af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län gjorda antagande, att den medgifna friheten skulle afse allenast personela afgifter samt bevillning för inkomst af jordbruket. Det kan således ej förnekas att genom bevillningstaxerings införande i lappmarkerna den jordbrukande befolkningen derstädes skulle komma att gå i mistning af en genom lappmarksfriheterna förunnad förmån.

Privilegier böra dock ej längre bibehållas, om de äro menliga för dem, som deraf kommit i åtnjutande; och minst bör väl den form, de i förflutna tider erhållit, respekteras, om det är just denna form, som medför skada och olägenhet. Men alldeles enahanda förmån, som af ålder varit afsedd och som, der den ej utgör hinder för ett mera utveckladt samhällsskicks fordringar, man gerna vill låta nybyggarne och hemmansbrukarne i lappmarkerna fortfarande åtnjuta, kan på annat sätt åt dem beredas. Den förmån, om hvilken här är fråga, är lindring i skatt, men ingalunda skattefrihet, eller löfte om att ingen annan skattläggning än den, som vid privilegiernas medgifvande redan blifvit gjord, skulle kunna i lappmarkerna göras. Tvärtom äro de "utlagor, hvarföre hemmanet kan varda skattlagdt" uttryckligen i Kongl. reglementet den 24 November 1749 undantagna. Och om derföre fråga med fog kan uppstå om att vid den definitiva skattläggningen bestämma grundskatten till högre belopp än hittills utgått, och möjligen äfven åsätta kronotionde, så bör tillfället ej försummas att, i stället för en sådan efter nutidens begrepp mindre lämplig skatteförhöjning, ålägga lappmarkernas jordbrukande befolkning den bevillning, från hvilken privilegierna visserligen befria densamma, men hvars införande skulle efter nuvarande förhållanden medföra stora fördelar. Är beloppet af den skatt, som borde hemmanen påläggas, högre än beloppet af den bevillning, som kan ifrågakomma, så medför åtgärden visserligen icke någon minskning i förmåner.

Uti det af Kammar-kollegium, såsom nämndt är, den 26 Maj 1862 afgifna underdåniga utlåtande i fråga om sökt odlingsunderstöd, är anmärkt, hurusom lappmarkernas skattebördor äro, genom gjorda eftergifter, så nedsatta, att de utgöra blott en ringa del af de icke obetydliga kostnader, som staten får vidkännas till aflöning åt presterskap, skolor och kronobetjening, m. m. Enligt den på gammal häfd grundade metod, som hittills blifvit följd vid den provisionela skattläggningen i lappmarkerna, åsättes mantal och ränta, utan att dervid för lägenheten tages i beräkning något skogsområde eller rätt till afverkning af skog för afsalu. Men på grund af nådiga Förordningen den 21 December 1865, angående utsyning och försäljning af skogsalster från kronans skogar i Stora Kopparbergs län och de norr-

ländska länen, tillkommer hemman och nybyggen i lappmarkerna uteslutande rätt, inom visst afstånd från bolstaden, till begagnande af skog för husbehof och, efter utsyning, äfven till afsalu. Och då, enligt af vederbörande afgifna förslag till afvittringsstadga för lappmarkerna, hemman och nybyggen böra vid blifvande afvittring erhålla vissa områden af skogsmark; och mantalet ändå, enligt det förslag till skattläggningsmetod för lappmarkerna, jag är sinnad att till Eders Kongl. Maj:ts pröfning franläggas, skulle komma att bestämmas i förhållande endast till inegornas afkastning; synes mig, under förutsättning att förslagen i berörda hänseenden godkännas, billigheten fordra någon förhöjning af den jordbrukande befolkningens nuvarande, obetydliga skatt till staten.

På sätt ofvan blifvit anfördt, utgår hemmansröntan tillsvidare, och intilldess annorlunda kan blifva förordnad, endast med 10 R:dr för helt hemman, men har af alla de i ämnet hörda myndigheterna i orten blifvit föreslagen till likhet med röntan i kustlandet, hvilken utgör i Norrbottens län 58 R:dr 76 öre och i Vesterbottens län 59 R:dr 34 öre för helt mantal, samt har af Kammar-kollegium och sedermera äfven af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i de nämnda länen ansetts billigtvis kunna bestämmas till 32 eller 30 R:dr för mantalet. Sålunda skulle en såsom billig ansedd skattläggning af hemmanen medföra en jemförelsevis ganska betydlig skatteförhöjning; hvaremot, genom införande af bevillningstaxering och deraf följande rättvisare fördelning af kommunalutskylderna, jordbruket skulle tillskyndas en fördel, som tillväxer genom den med kulturen fortgående uppkomsten och utvecklingen af andra näringar. Att denna fördel redan nu ej vore ringa, visar sig, hvad särskildt angår Lycksele socken, af den utredning, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbottens län i detta hänseende åstadkommit. Antagligen är förhållandet likartadt inom andra, företrädesvis för odling tjenliga delar af lappmarken. Och ej ens i de fattigaste landsdelar kan bevillning efter andra artikeln af nu gällande bevillningsstadga vara tryckande. Också har befolkningen i en af de nordligast belägna lappmarkssocknarne, Juckasjärvi, vid den i ärendet hållna kommunalstämma, uttryckligen förklarar sig önska kommunalförfattningarnes tillämpning till alla delar, och att föreskrift måtte gifvas angående verkställande af den för fyrktalssättningen erforderliga bevillningstaxering, på det att kommunalutskylderna måtte komma att utgå efter rättvisare grunder och i förhållande till både hemmansegares, embetsmäns och näringsidkares af laglig myndighet uppskattade förmögenhetsvilkor och inkomst både af arbete och kapital. Uti de likaledes af naturen mindre lyckligt lottade Tärna kapellförsamling och Sorsele socken hafva, vid sammanträden, hållna af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, de närvarande yttrat, att de gerna underkastade sig de afgifter, som genom bevillningstaxering kunde dem påföras, dock, i Sorsele socken, med vilkor att hemmansröntan fortfarande finge utgå såsom hittills med 10 R:dr för mantalet.

I de öfriga lappmarkssocknarne har befolkningen visserligen protesterat emot införande af bevillningstaxering. Men grunden för dessa protester synes ingenstädes hafva varit befarad svårighet för bevillnings utgörande. Tvärtom har man flerstädes förklarat, att denna afgift skulle vara föga kännbar. I ett par socknar har man väl, såsom skäl emot kommunalförfattningarnes införande, åberopat det öfvervägande inflytande, kapitalisten, tjenstemannen och industriidkaren, i jembörelse med fastighetsinnehafvaren, skulle komma att utöfva på behandlingen af kommunens angelägenheter. Men den egentliga anledningen till den af befolkningen i de flesta lappmarkssocknarne uttryckta motvilja emot införande af bevillning synes, att döma af de afgifna yttrandena, hafva varit farhåga, att deraf skulle föranledas inskränkning eller upphäfvande af lappmarksfriheterna i öfrigt.

Domhafvandena i Norrbottens domsagor hafva emellertid ansett bevillningstaxering i lappmarkerna rättvisligen ej kunna utan befolkningens samtycke införas. Och Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län har äfven uttalat den åsigt, att lappmarksfriheterna utgöra privilegier, som icke utan ömsesidigt medgifvande kunna upphävas, och som böra förblifva gällande, intill dess de med de jordbrukande invånarnes begifvande antingen afskaffas eller aflösas.

En sådan åsigt kan jag icke dela. Jag finner de ifrågavarande, hufvudsakligen till jordbrukets befordrande gifna friheterna icke vara att anse lika med privilegier, gifna åt enskilda personer eller korporationer, så att på den grund något deltagande i beslutet om dessa friheters bibehållande eller upphäfvande lagligen skulle kunna tillerkännas befolkningen, samlad vare sig i kommunal- eller socknestämmor eller vid sammanträden inför Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande. De genom lappmarksfriheterna åt allmogen i vissa af rikets provinser medgifna förmåner synas mig ej kunna ega större helgd eller orubblighet än de åt det fordna Bondeståndet i dess helhet förunnade privilegier; och då dessa, enligt § 114 Regeringsformen, kunna medelst Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens sammanstående beslut ändras, lärer så äfven kunna ske med lappmarksfriheterna.

Men ehuru statsmakterna således måste antagas ega rätt att inskränka nämnda friheter, synes dock billigheten fordra, att denna rätt ej begagnas i vidsträcktare mån, än som för vinnande af något högre statsändamål finnes vara nödigt. Att åt den talrika lappmarksallmogen kunna bereda den viktiga fördelen att i så väl kommunalt som statsborgerligt hänseende vinna likställighet med rikets öfriga inbyggare synes mig emellertid just vara att till ett sådant högre ändamål hänföra; och då bevillningstaxerings införande i lappmarkerna utgör ett oeftergifligt vilkor för uppnående af detta mål, samt lappmarksallmogen, för den obetydliga uppoffring den härigenom komme att tillskyndas, skulle kunna beredas mer än tillräckligt vederlag om, såsom jag, vid framläggande af förslag till skattläggningsmetod för ifrågavarande lappmarker, ämnar föreslå, jordbrukarne der-

städes tillförsäkrades att ej vid framdeles skeende skattläggning kunna åläggas högre beskattning än den nu provisionellt påförda låga ränteaftgiften af 10 R:dr R:mt för helt mantal och att äfven framgent såsom hittills vara för utgörande af kronotionde befriade; tvekar jag icke att, under förutsättning att detta mitt förslag godkännes, förorda det den jordbrukande befolkningen i lappmarken må åläggas bevillning efter andra artikeln bevillningsförordningen för inkomst så väl af sjelfva jordbruksrörelsen som af kapital och arbete. Lika med Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län anser jag deremot för ändamålet ej erforderligt, att bevillning efter Art. III litt. A. för de inom lappmarkerna befintliga frälseegendomar påbjudes; och jag finner ej heller nödigt, att personlig skyddsafgift der införes.

Vidkommande härefter Lapparne torde de ibland dessa, som hafva fast egendom, eller till äfventyrs idka sådan, jordbruket ej tillhörande näring, som förutsätter fast bostad, böra, i afseende på dessa beskattningsföremål, vara likställda med lappmarkernas öfriga bofasta befolkning. Men att, för beredande af likställighet i kommunalt och statsborgerligt hänseende, stadga skyldighet för Lapparne att för inkomst af renskötsel utgöra bevillning till staten, torde så mycket mindre böra i fråga sättas, som Lapparne, så vidt de idka renskötsel, sakna fast bostad; hvilket förhållande, äfven om det ej anses, på grund af ordalydelsen i § 14 Riksdags-ordningen, utesluta möjligheten af deras likställande i statsborgerligt hänseende med invånarne i öfriga delar af riket, likväl måste göra Lapparne i allmänhet mindre lämpliga till deltagande i vården om så väl hela landets som kommunens allmänna angelägenheter. Förordningen om kommunalstyrelse på landet, hvilken förordning, enligt hvad stadgandet i § 75 mom. 2 utmärker, skulle gälla äfven för lappmarkerna, innehåller ej någon föreskrift om skyldighet för Lappar, hvilka bevillning ej påföres, att deltaga i bestridande af utgifter, hvarom kommunalstämma eger att besluta; och då tillräcklig upplysning ännu ej är vunnen i frågan om eller i hvad mån sådan skyldighet nu åligger eller rättvisligen må kunna åläggas Lapparne, för så vidt bevillning ej kommer att påföras dem, torde denna fråga, som icke eger oskiljaktigt sammanhang med den af Riksdagen gjorda framställning, få bero på vidare utredning; dervid synes böra tillses, bland annat, huruvida icke fattigvården inom lappmarkssocknarne, hvartill statsverket under en följd af år lemnat bidrag, må kunna lämpligen så ordnas, att, å ena sidan, den bofasta befolkningen befrias från utgifter för vården om Lapparnes fattige och, å andra sidan, Lapparne fritagas från att bidraga till underhåll af fattige, som ej tillhöra den lappska folkstammen.

Hvad slutligen angår de vid ecklesiastikverket i lappmarken anställde personer, hvilka genom Kongl. brefvet den 19 December 1741 blifvit frikallade från bevillning, så anser jag högligen önskvärdt, att jemväl denna frihet måtte upphävas, på det att ej dessa personer må utestängas från rösträtt i allmänna an-

gelägenheter. Men då samma frihet måste antagas vara att hänföra till sådana presterskapets förmåner, som i § 114 Regeringsformen afses, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t nu endast ville begära Riksdagens medgifvande för dess del till denna frihets upphörande, för att derefter göra framställning derom till nästa allmänna kyrkomöte.

På grund af hvad sålunda anfördt blifvit och under förutsättning, att det förslag till skattläggningsmetod, jag här nedan skall hafva nåden framlägga, vinner Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens bifall, får jag i underdånighet tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:t i nådig proposition täcktes föreslå Riksdagen:

dels att den allmänna bevillningsstadgan må förklaras gällande äfven i Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker, dock med följande undantag nemligen:

att personlig skyddsafgift ej må utgå vare sig af Lapparne eller lappmarkernas öfriga befolkning;

att Lapparne ej heller påföres inkomstbevillning för andra beskattningsföremål än fast egendom och sådan, jordbruket ej tillhörande näring, som förutsätter fast bostad, och

att bevillning efter Art. III litt. A. ej utgår för de inom nämnda lappmarker befintliga frälseegendomar;

dels ock att upphörande af den, personer anställda vid ecklesiastikverket i lappmarken nu försäkrade frihet från bevillning må anses i beslutet om bevillnings införande inbegripet, men ej vidtaga förr än allmänt kyrkomöte dertill lemnat bifall.

Såvida nådig Proposition i öfverensstämmelse härmed kommer att aflåtas, och Riksdagen lemnar bifall till densamma, torde det genom nådiga brefvet till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbottens län den 5 December 1862 medgifna anstånd med tillämpning, inom länets lappmarksfögderi, af förordningen om kommunalstyrelse på landet, äfvensom den tillika meddelade tillåtelsen att å sockenstämma verkställa det i § 3 af förordningen om landsting föreskrifna utkorande af valmän för härad eller tingslag, som innefattar flera än eu kommun, höra förklaras hafva förfallit.

Nödiga kostnader för verkställighetsåtgärder, som torde föränledas af bevillningstaxerings införande i lappmarkerna, anser jag kunna, åtminstone tillsvidare, bestridas af tillgängliga besparingar; och lärer Eders Kongl. Maj:t ej vilja rörande sådana verkställighetsåtgärder besluta, innan Riksdagen i hufvudsaken sig yttrat.

Sedan, på Eders Kongl. Maj:ts nådiga befallning, förslag till stadganden om afvittring och skattläggning i Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker blifvit af vederbörande afgifna, har Eders Kongl. Maj:t, som funnit, att i sammanhang med afvittringen åtgärder borde vidtagas till betryggande af skogens framtida bestånd och bevarande af Lapparnes renbetesrätt inom nämnda lappmarker, derom till Riksdagen aflåtit nådig Proposition den 3 innevarande Januari, med tillkännagifvande att, i afvaktan på Riksdagens beslut, afvittringsfrågan komme att hvila. Då skattläggning eller bestämmande af ränta och mantal läser böra ske i sammanhang med afvittring, helst omfånget af enskildes blifvande skogsområden i lappmarkerna torde komma att, såsom det skett i nedre landet, bestämmas i förhållande till mantalet, synes det vara nödigt, att jemväl frågan om skattlägningsmetod, som fordrar Riksdagens medverkan, afgöres, innan afvittringsfrågan kommer under slutlig pröfning. Och då skattlägningsfrågan eger sammanhang med frågan om införande af bevillingstaxering i Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker, hvilken sednare fråga nyss blifvit af mig i underdånighet föredragen, torde jag nu få öfvergå till föredragning af den förra af dessa frågor.

I sammanhang med frågan om afvittring i Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker hafva, angående skattläggning i samma lappmarker, yttranden blifvit afgifna, år 1862 af styresmannen vid afvittringsverket i Norrbottens län, år 1865 af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i nämnda län och af styresmannen vid afvittringsverket i Vesterbottens län, år 1866 af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i sist nämnda län, år 1869 af Skogsstyrelsen och år 1871 af Kammarkollegium. Landtmästeristyrelsen, som, jemte underdånigt utlåtande i afvittringsfrågan den 13 Augusti 1866, afgifvit förslag till "stadga angående afvittring och skattläggning uti Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker", har dervid förbigått frågan om skattläggning, såsom utgörande föremål i främsta rummet för Kammarkollegii bedömande. Sedan omförmälda yttranden till Civil-departementet inkommit, har inom nämnda departement, jemte förslag till afvittringsstadga tillika, efter beredning gemensamt med Finans-departementet, utarbetats förslag till förordning angående skattlägningsmetod för Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker. Öfver dessa tvänne förslag, och rörande andra med afvittringen sammanhängande ämnen, har genom nådig remiss den 3 Juni 1872 Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i de nämnda länen blifvit anbefaldt att afgifva underdåniga utlåtanden, hvilka ock, jemte yttranden af styresmännen vid afvittringsverket, inkommit från Vesterbottens län den 12 September 1872 och från Norrbottens län den 1 påföljande Oktober.

Angående skattläggning af nybyggen i lappmarkerna är, genom Kongl. brefvet den 8 Juli 1695 och Kongl. plakatet den 3 September samma år, förklaradt, att nybyggarne skulle skattläggas i proportion af de egor, som de häfda och nyttja. Uti 6 § af Lappmarks-reglementet den 24 November 1749 är föreskrifvet, att ny-

byggen skulle efter frihetsårens förlopp geometricke aftagas och skattläggas, icke just efter de gränser och rämärken, som vid första utsyningen uppgifvits, utan till det mantal, som de egors beskaffenhet, hvilka åborne ville hafva och utan andras förfördelande kunde få under hemman, befunnas svara före. Genom 9 § af lappfogdeinstruktionen den 5 Augusti 1760 stadgades, att, när frihetsåren vore till ändan lupne, borde hemmanet vid tingsrätten uti kronofogdens närvaro provisionaliter skattläggas, och skatten derefter uppbåras; och sedan hade fogden att gifva sådant vid landskontoret tillkänna, då landshöfdingen skulle beordra landtmätaren det samma geometricke aftaga, hvarefter skattläggningen vid nästa ting komme att upprättas och examineras till landshöfdingens öfverseende och fastställande.

Det genom sist nämnda två författningar gifna löftet om egornas geometriska aftagande och skattläggning förnyades genom 22 § af Kongl. Maj:ts resolution och förklaring den 17 Augusti 1762 på allmogens allmänna besvär. Dock har, enligt hvad Kammar-kollegium, i underdånigt utlåtande den 26 Maj 1862 uti ett den 16 påföljande Juli afgjort mål angående sökt odlingsunderstöd, upplyst, ordentlig refning och skattläggning i lappmarkerna icke egt rum annat än undantagsvis i högst få fall, emedan dels erforderliga landtmätare saknats, dels ock någon metod för hemmans skattläggande inom lappmarkerna icke funnits förr än afvittringsstadgan för Luleå lappmark den 13 December 1850 utkom.

Att i sådana fall, som de af Kammar-kollegium omförmälda, den föreskrifna affattningen blifvit utsträckt vidare än till nybyggets inegor, lärer så mycket mindre kunna antagas, som något område af skogsmark icke af nybyggare i lappmarken innehafves. Berörda geometriska affattning är ock, för Vesterbottens läns lappmarker, enligt nådiga brefvet den 30 September 1851 uttryckligen inskränkt till inegorna, i följd hvaraf tillika förklarades, att med afskiljandet från angränsande af de en by eller ett hemman tillhörande egor skulle anstå, till dess den allmänna afvittringen i lappmarkerna komme att för sig gå.

Genom nyss nämnda nådiga bref stadgades, att de landtmätare, som komme att verkställa förberörda geometriska affattning af inegorna, skulle ega att jemväl upprätta förslag till mantals och räntas bestämmande. Uti ofvan åberopade § 22 af Kongl. resolutionen den 17 Augusti 1762 omförmäles "Kongl. Maj:ts nyligen utfärdade förordning och deruti fastställda skattlägningsmetod, angående lappmarkernas så väl som flera landsorters upphjelpande i riket". Dermed torde, hvad lappmarkerna angår, vara afsedd 1760 års lappfogdeinstruktion; möjligen ock Kongl. brefvet den 20 Juli 1762 angående frihet för hemmansåbor i lappmarkerna från skattens utgörande i speciemynt. Men angående skattläggningens grunder finnes för Vesterbottens och Norrbottens läns lappmarker intet i lag bestämdt utom, för Luleå lappmark, genom afvittringsstadgan den 13 December 1850 och, för Vesterbottens läns lappmarker, genom det ofta nämnda Kongl. brefvet den 30 September 1851.

Den förra af dessa författningar lärer, efter det genom nådig skrifvelse den 28 December 1861 förordnats om utarbetande af förslag till ny afvittringsstadga, icke vidare blifvit tillämpad. Förut hafva, enligt hvad Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län uti infordradt yttrande den 5 April 1862 upplyst, för afvittring af åtskilliga hemman i Luleå lappmark på grund af nämnde stadga vidtagits förberedande åtgärder, hvilka dock ej blifvit af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande pröfvade.

Kongl. brefvet den 30 September 1851 innehåller, i fråga om grunderna för skattläggning, endast att, tillsvidare och intilldess annorlunda kunde varda bestämdt, de grunder, som dittills varit följda för mantalets bestämmande å hemman i Vesterbottens läns lappmarker, skulle fortfarande lända till efterrättelse. De vid den provisionela skattläggningen i så väl Norrbottens som Vesterbottens läns lappmarker följda grunder äro, enligt hvad Kammar-kollegium i här förut omförmälda underdåniga utlåtande den 26 Maj 1862 upplyst, att de nybyggen, hvarå, enligt tingsrättens undersökning, ansetts kunna underhållas en häst och åtta kor utom mindre kreatur, blifvit satta till $\frac{1}{4}$ mantal, och att proportionaliter högre skattetal blifvit åsatt efter det större antal kreatur, som å nybygget kunde födas.

De förslag till grunder för skattläggning, som i detta ärende blifvit afgifna af myndigheterna i orten och af Skogsstyrelsen, öfverensstämma sinsemellan samt med den för Vesterbottens och Norrbottens läns kustland gällande skattläggningsmetod af den 23 Augusti 1773 och den metod för skattläggning, som genom 1850 års stadga gafs för Luleå lappmark, deruti att mantalet skulle bestämmas hufvudsakligen i förhållande till inegornas beskaffenhet och afkastning, så att tillgång på skog, bete och fiske skulle endast i ringa mån verka på mantalets storlek; äfvensom i det att, då ränta, beräknad på föreskrifvet sätt, uppginge till 20 daler silfvermynt eller 10 R:dr R:mt, skulle lägenheten åsättas ett helt mantal, och att, i samma proportion, för högre eller lägre ränta skulle åsättas större eller mindre mantal.

Enligt 1773 års metod skall åkerjorden, dels efter jordmånens beskaffenhet och markens läge, och dels efter den afkastning, åkern funnits gifva, fördelas i 4 grader, och grundröntan beräknas efter arealen till visst belopp inom hvarje grad; dock att, jemlikt nådiga brefvet till Kammar-kollegium den 19 December 1829, ända till hälften af åkerjordens areal må såsom trädesjord vid skattläggningen lemnas oberäknad; och må enligt samma metod på ett helt mantal ej beräknas mer än 8 tunlands utsäde. Ängsmarken skall fördelas i tre klasser, i förhållande endast till beskaffenheten af det hö, som deraf kan erhållas. Grundröntan för ängsmarken beräknas för hvarje lass eller parm (48 *L \bar{r}*) af höafkastningen inom de särskilda klasserna till visst belopp, som numera, enligt nådiga brefvet till Kammar-kollegium den 11 Maj 1860, är nedsatt, så att det utgör i första klassen $\frac{1}{4}$, i andra klassen $\frac{1}{3}$ och i tredje klassen $\frac{1}{2}$ af det ursprungliga. För skog till husbehof

husbehof beräknas såsom grundränta ett obetydligt belopp "efter hvarje tunlands utsäde", eller, med andra ord, för hvarje $\frac{1}{2}$ mantal. Derjemte är stadgadt, att för hvad af skogen, med bestånd i längden, kunde förädlas och försäljas, skulle beräknas skatt till $\frac{1}{3}$ eller minst $\frac{1}{16}$, i förhållande till afståndet från afsättningsort; ett stadgande, som, efter hvad upplyst blifvit, sällan om ens någonsin iakttagits. Icke blott för skog till husbehof utan ock för mulbete och fiske skall grundränta beräknas till visst, obetydligt belopp för hvarje tunlands utsäde, dock, hvad mulbetet angår, till olika belopp, allt efter som betet anses godt, sämre eller svagt. För fiske till afsalu skulle skattas såsom för skog till afsalu.

Hvad 1850 års stadga innehåller, angående skattläggningsmetod för Luleå lappmark, är grundadt på förslag, som afgafs år 1842 af dertill i nåder utsedde komiterade. Uti motiven till nämnda förslag är, såsom skäl för en betydande nedsättning af grundräntan för åkerjord i lappmarken, emot hvad 1773 års metod för kustlandet upptager, anfördt att skördarne i lappmarken oftare slå fel, och att, då missväxt ej inträffar, äringen af åkern i allt fall är betydligt mindre i förhållande till utsädet, än i kustlandet. Och då ängarne i lappmarken i allmänhet vore svårbergade, och hemmansbruket der egentligen borde grundas på boskapskötsel, ansågs det vara nödigt att, hvad ängsmarken angår, nedsätta grundräntan dels genom minskning af dess belopp för hvarje lass hö, och dels genom att beräkna lasset till 60 i stället för 48 L \mathcal{E} . Enligt de sålunda motiverade bestämmelserna i 1850 års stadga skulle grundräntan för åkerjord blifva, med iakttagande att afdrag för träde ej finge ega rum, ungefär hälften och för ängsmark $\frac{2}{3}$ af hvad grundräntan för åker och äng skulle blifva vid tillämpning af 1773 års metod med de bestämmelser, som gällde innan detsamma, hvad ängsmarken angår, undergick förändring år 1860, på sätt redan är sagdt. Metoderna öfverensstämma deri, att då vid en lägenhet funnes jemförelsevis mer åker än äng, borde en del af åkerjorden uppskattas såsom ängsmark. Skilnaden i metodernas bestämmelser angående grundränta för skog, bete och fiske är af föga betydenhet.

Det af styresmannen vid afvittringsverket i Norrbottens län afgifna förslag, som till formen närmast öfverensstämmer med 1850 års metod, skulle gifva en grundränta, som för åkerjorden blefve ungefär lika med resultatet af 1773 års metod, då enligt denna afdrages för träde hälften af åkerjordens areal, och, hvad ängsmarken angår, skulle i anseende till den olika beräkningen af hölassets vikt uppgå till en fjerdedel mer än grundräntan för sådan mark enligt 1850 års metod.

Den af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län föreslagna skattläggningsmetod, som icke väsentligen skiljer sig från 1773 års metod med deri åren 1829 och 1860 gjorda ändringar, skulle i det hela gifva något lägre grundränta än denna.

Styresmannen vid afvittringsverket i Westerbottens län har i hufvudsak in-

stämt med Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län, allenast med den jemkning i fråga om grundräntan för fjerde klassens ängsmark, att beloppet deraf, som Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande föreslagit till "2 à 2½ öre pannen. efter beskaffenheten", icke skulle sättas högre än till 2 öre. Dock har bemälda styresman funnit sig föranlåten att underkasta förslaget sådan omarbetning, som blefve en följd af det gamla ytmåttets och silfvermyntets förvandling i nytt ytmått och riksmünt. Dervid har hölassets vikt blifvit beräknad till 8 centner.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Westerbottens län har i underdånigt memorial den 16 Februari 1866 förordat det af afvittrings-styresmannen i länet utarbetade förslag, med den ändring att grundräntan för ängsmark af andra klassen skulle sättas till 6 i stället för 5 öre och för 4:de klassens ängsmark till 2 i stället för 2½ öre riksmünt för 8 centner hö.

Den skattläggningsmetod, som Skogsstyrelsen föreslagit, är, med hänsyn till grunderna för deri förekommande klassindelning af inegor och skogsmark, väsendtligen skiljd från ofvan beskrifna metoder och förslag, synnerligast deri att, enligt Skogsstyrelsens åsigt, sämre mossar, kärrängar och fjellmyrer skulle hänföras till afrösningsjord och således knappt märkbart inverka på grundräntans belopp, som deremot, enligt de öfriga myndigheternas åsikter, borde blifva i ej ringa mån beroende på höafkastningen af nämnda slags egor.

Kammar-kollegium har ansett det af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län afgifna förslag vara företrädesvis lämpligt och antagligt med den af afvittringsstyresmannen i Westerbottens län förordade jemkning, men utan den af honom gjorda omarbetning, hvilken Kammar-kollegium funnit medföra åtskilliga olägenheter. Dock har Kammar-kollegium, för undvikande af det oegentliga deri, att, oaktadt ett hemmans alla förmåner borde gemensamt grundlägga mantalet, detta sednare, som således blefve sist bestämdt, likväl skulle utgöra grunden för taxeringen af skog, mulbete och fiskevatten, föreslagit ett i viss mån förändradt sätt för beräkning af grundräntan för sist nämnda tre beskattningsföremål.

Det inom Civil-departementet upprättade förslag till skattläggningsmetod innehåller, att grundräntan, och i följd deraf äfven mantalet, skall bestännas efter inegornas uppskattade afkastning. För äng och annan slättermark är grundräntans belopp föreslaget lika med hvad Kammar-kollegium tillstyrkt, endast med den obetydliga nedsättning, som kan blifva en följd deraf, att vigten af ett lass hö beräknas till 10 i stället för 9,6 centner. Enligt detta förslag skulle för skattläggning ej verkställas någon gradering af åkerjord, utan borde grundräntan äfven för åker beräknas efter den höafkastning, marken anses kunna i medeltal årligen gifva.

Emot sist omförmälda förslag, i hvad angår beräkning af grundränta för inegorna, är icke någon anmärkning gjord af de myndigheter, som blifvit öfver förslaget hörda. Men den omständighet att, enligt samma förslag, hvarken skog,

bete eller fiske skulle åsättas grundränta, har blifvit föremål för anmärkningar af styresmännen vid afvittringsverket och af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län.

Afvittringsstyresmannen i Westerbottens län har hemställt, om icke skog, mulbete och fiskevatten äfven borde tagas i beräkning vid skattläggningen.

Afvittringsstyresmannen i Norrbottens län har föreslagit, att nyss nämnda förmåner måtte ingå i skattläggningen samt åsättas 1 till 2 öre silfvermynt för hvarje fulla 20 öre, som åsättas inegorna.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län har yttrat följande:

»Uti gällande skattläggningsmetoder för särskilda delar af landet finnes föreskrift om, huru grundränta åsättes, och huru stort belopp af sådan ränta erfordras för ett helt hemman eller mantal. Likaledes stadgas, att hemmanens alla förmåner skola tagas i betraktande när grundränta åsättes. Inom de norrländska länen utgår derföre grundränta för åker, äng, skog, mulbete och fiske, och hvarföre alla dessa olika förmånens bättre eller sämre beskaffenhet bestämmer grundräntan och mantalet. Om, såsom nu är föreslaget, endast åker och äng åsättas grundränta, men öfriga förmåner icke uppföras till beskattning, så inträffar det, att af två eller flera hemman, som hafva lika förmåner i åker och äng och derföre åsättas lika grundränta och mantal, samt till följd deraf påläggas lika stora allmänna onera, det ena hemmanet eger tillgång till godt fiske, det andra har godt mulbete, hvar emot det tredje saknar fiske eller har sämre betesmark, och hvarföre det efter den föreslagna metoden åsatta mantalet icke kommer att stå i förhållande till hemmanens förmåner och förmåga att utgöra åsatt skatt. Om hemmanens alla allmänna utskylder utginge i förhållande till taxeringsvärdet, så behöfdes icke någon skattläggning för bestämmande af mantal, men så länge de flesta onera, så väl till kronan som till kommunen, utgå efter mantalet, så synes det äfven vara både nödigt och rättssnligt, att detta mantal åsättes i förhållande till alla förmåner, som inverka på förmågan att utgöra utskylderna, och att alla dessa förmåner alltså åsättas grundränta. För den händelse Eders Kongl. Maj:t nådigst gillar dessa åsikter, så får Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underdånigst föreslå, att 3 §:s första moment erhåller följande tillägg: För skog och mulbete till husbehof och afsalu beräknas från $\frac{1}{2}$ till $\frac{1}{20}$, och för fiske till husbehof från $\frac{1}{100}$ till $\frac{1}{150}$ af grundräntan för höafkastningen«.

Med anledning af hvad sålunda blifvit anmärkt, torde jag få erinra, huru som den ifrågakända skattläggningsmetoden, för så vidt derigenom mantalet skulle bestämmas utan afseende på blifvande skogsområde, öfverensstämmer icke blott med de, såsom nämndt är, vid den provisionela skattläggningen i lappmarkerna hittills följda grunder, utan ock med den i 1824 års afvittringsstadga § 3 mom. 2 uttalade, men genom skattläggningsmetoderna för de orter, der stadgan varit gällande

icke fullt verkliggjorda grundsats, att hemmantalet bör, genom beräkning af till åker och äng dugliga lägenheter, först blifva bestämdt, samt behöflig betesmark och skog, efter mantal och godhet, derefter anslagen. Jag antager, att hemman i lappmarkerna skola vid afvittringen erhålla skogsområden, hvilkas omfång kommer att bestämmas i förhållande till mantalet, med tillika fästadt afseende på skogens och betets bättre eller sämre beskaffenhet och markens olika växtlighet. Vid sådant förhållande anser jag hvarken nödigt eller lämpligt, att äfven vid skattläggning tages hänsyn till förmånerna af skog och bete. Härtill kommer, att det vore önskvärdt, om vid de provisionela skattläggningar, hvilka äfven hädanefter torde erfordras i lappmarkerna, innan afvittring i de särskilda socknarne hinner företagas, samma skattläggningsmetod blefve tillämpad, som bör gälla vid slutlig skattläggning. Men en skattläggningsmetod, som fordrar kännedom om det blifvande skogsområdet, kan svärligen tillämpas vid provisionel skattläggning, som icke eger sammanhang med afvittring.

Hvad angår förmånen fiske, synes den ej vara af beskaffenhet, att derä hädanefter mer än hittills i lappmarkerna bör grundas någon mantalsberäkning.

Det lägre mantal, som enligt förslaget skulle uppkomma, hufvudsakligen i följd af de nyss nämnda förmånernas uteslutande från beräkning vid skattläggningen, anser jag vara lämpadt efter ortens förhållanden.

På dessa skäl, och då förslaget synes ega fördelen af enkelhet i tillämpningen, kan jag ej annat än godkänna detsamma i fråga om grunderna och sättet för mantalets bestämmande.

Kammar-kollegium har i sitt här förut anförda underdåniga utlåtande den 26 Maj 1862 upplyst, att hemmansräntan vid den provisionela skattläggningen i lappmarkerna beräknats efter 6 R:dr 32 skillingar specie för helt mantal, hvilken ränta numera, i följd af penningevärdets fall, uppginge till blott 10 R:dr R:mt för mantalet.

Vid underdånig föredragning af frågan om införande af bevillningstaxering i Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker har jag anført, hurusom i lappmarkerna inom det sist nämnda länet finnas frälshehemman, utgörande tillhoppa, efter hvad Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet upplyst, 25 $\frac{1}{2}$ mantal; af hvilka hemman, enligt de i Kammar-kollegium förvarade jordeböcker, ränta ej utgår: att ränta för skatte- och kronohemmanen åtminstone i allmänhet är bestämd endast tillsviare; att räntan, enligt 33 § af 1850 års stadga för afvittring och skattläggning i Luleå lappmark, skulle äfven efter slutligt bestämmande af mantalet i nämnda lappmark komma att tillsviare, och intilldess för lappmarkerna i allmänhet blefve annorlunda förordnad, erläggas med 6 rdr 32 skillingar banko för man-

talet; och att räntans belopp ej kan antagas vara genom hittills i lappmarkerna verkställda skattläggningar slutligen bestämdt annat än möjligen i de högst få fall, der, efter hvad Kammar-kollegium upplyst, ordentlig refning och skattläggning egt rum.

Nyss berörda föreskrift i 1850 års afvittringsstadga är i förslaget till stadgan motiverad dermed, att införandet ensamt i Luleå lappmark af grundränta i persedlar skulle medföra mycken obelåtenhet, då räntan, antingen betalningen skedde in natura eller i penningar efter markegång, betydligt komme att öfverstiga den hittills erlagda grundskatten. Derföre borde, enligt komiterades åsigt, med förändringen i hemmansräntans utgörande anstå till den tid, då jemlikhet härutinnan kunde på en gång i alla lappmarkerna införas.

Såväl Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande som afvittringsstyresmannen i Westerbottens och i Norrbottens län hafva i sina under åren 1862—1866 afgifna yttranden i ämnet föreslagit, att hemmansräntan i lappmarkerna måtte vid afvittringen bestämmas till likhet med räntan i kustlandet; hvilken ränta, enligt hvad Kammar-kollegium i sitt år 1871 afgifna underdåniga utlåtande upplyst, skall, med tillämpning af Kongl. Kungörelsen den 11 Maj 1855 och Förordningen den 23 Juli 1869, utgöras i Westerbottens län med 59 R:dr 34 öre och i Norrbottens län med 58 R:dr 76 öre för helt mantal. Derjemte har i Norrbottens län afvittringsstyresmannen — som föreslagit, att utöfver det område af inegor och skogsmark, som enligt hans åsigt borde vid afvittringen bestämmas till högst 3,500 tunnland för helt mantal, hemmanen måtte tilldelas högst 1,000 tunnland skogsmark på mantalet emot särskild skogsränta — hemställt, att sådan skogsränta måtte åsättas med 3, 2½ eller 2 öre riksmünt för hvarje geometriskt tunnland duglig skogsmark, allt efter skogens beskaffenhet.

Det föreslagna hestämmandet af grundskatt till högre belopp, än hittills i lappmarkerna utgått, har Skogsstyrelsen afstyrkt, dels emedan derigenom landets bebyggande och uppodlande skulle komma att motverkas, dels ock under förmenande, att i afseende å grundskatten, dess belopp och sättet för dess utgörande, lappmarkernas inbyggare erhållit, genom Kongl. brefvet den 27 November 1792, en försäkran, som ej utan förbiseende af laglig rätt kunde rubbas.

Härvid må dock erinras, att, enligt det ännu gällande Kongl. brefvet den 8 Juli 1695 till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Westerbotten, skatten i lappmarkerna kan åsättas så, som det pröfvas vara för kronans intresse nyttigast och för landet drägligast: och att det af Skogsstyrelsen åberopade Kongl. brefvet den 27 November 1792, hvarigenom de längst bort belägna nybyggen i Fölinge och Ströms socknar uti Jemtland förklarats ega tillgodonjuta den skattläggningsmetod, som för Westerbottens lappmarksnybyggen blifvit antagen, innehåller, angående den ränta, som enligt nämnda metod bör åsättas, endast att densamma skall utgöra "en dräglig penningaränta". Någon vidare försäkran i afseende å beloppet af hem-

mansrântan inom Westerbottens och Norrbottens lâns lappmarker lârer ej finnas i gällande författningar. Hvad åter angår sättet för rântans utgörande är att märka, att i Lappland de så kallade *orternas undervisningar* upphört att gälla, sedan, enligt Kongl. brefvet den 8 Juli 1695, Lapparnes skatt blifvit bestämd, för hvarje stam eller by, till en viss summa i reda penningar. Och så väl det återopade Kongl. brefvet den 27 November 1792 som Kongl. brefven den 20 Juli 1762 och den 11 December 1766 utvisa, att lappmarkernas bofasta befolkning, långt före invånarne i andra delar af riket, lagligen egt att utgöra hemmansrântan i penningar.

Kammar-kollegium har yttrat, att rântans utgörande i lappmarkerna med allenast 10 R:dr R:mt för helt hemman måbända i äldre tider och under andra förhållanden varit billigt och af behovet påkalladt; men att det ej torde kunna förnekas, att detta belopp numera vore allt för lågt, så väl i förhållande till de förmåner, som genom afvittringen skulle tillkomma hemmanen, som i jemförelse med den rânta, som utginge af öfriga hemman i de norra länen. De af lappmarksbefolkningen, som i afvittringsfrågan sig yttrat, nemligen Jockmocks och Gellivara socknemän, hade ock medgifvit, att rântorna borde billigen höjas mot hvad de äro. Dock funne Kammar-kollegium det vara väl strängt att höja rântan för hemman i lappmarkerna till samma belopp som i kustlandet, då i betraktande tages dels det nordligare och högre läget, dels ock den skyldighet, som, enligt de afgifna förslagen till afvittringsstadga, äfven framgent skulle vara fästad vid hemmanen, att under vintermånaderna låta Lapparne vistas och deras renar beta i hemmanens skogar. Derför har Kammar-kollegium i underdånighet hemställt, att rântan för lappmarkshemman och nybyggen måtte bestämmas till omkring hälften af rântan för hemman i nedre landet, eller till 32 R:dr R:mt för helt mantal, hvilket belopp skulle kunna, utan omsättning i persedlar och återförvandling i penningar såsom ständig rânta vid afvittringen åsättas.

Uti det inom Civilepartementet uppgjorda förslag till skattläggningsmetod är frågan om det slutliga bestämmandet af rântans belopp lemnad öppen, och rântan föreslagen att tillsvidare utgå såsom hittills med 10 R:dr R:mt för helt mantal.

I afseende å sist nämnda förslag har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Westerbottens län förklarar sig icke hafva något att erinra, så vidt bevillning komme att i lappmarken införas, hvarigenom någon, om än ringa, afgift komme att, utöfver grundrântan, till staten utgöras, och hvilken afgift, i mån af hemmanets uppodling och stigande värde, komme att ökas; hvaremot, om bevillning icke skulle komma att införas i lappmarken, och de så kallade herrligheterna, såsom skog, mulbete och fiske icke komme att vid mantalets bestämmande tagas i beräkning, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansåge sig böra hemställa, att grundrântan, på sätt Kammar-kollegium föreslagit, måtte bestämmas att utgå med 32 R:dr för mantalet.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län har i sitt år 1872 afgifna underdåniga utlåtande i ämnet anført, att när man tager i betraktande, att hemmansegare i lappmarken, enligt 1749 års Kongl. reglemente, vore frikallade från alla andra utlagor, än hvarföre hemmanen kunna varda skattlagda, så ville det synas, som räntan för ett mantal kunde skäligen sättas något högre än 10 R:dr. Det hade visserligen blifvit sagdt, att hemmansegarne i lappmarken borde för sin jordegendom åläggas bevillning och öfriga onera lika med jordegare i nedre landet; men då detta säkerligen vore stridande emot de friheter, som genom särskilda konungabref blifyit tillförsäkrade lappmarkens jordbrukare, ansåge Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ett sådant åläggande emot deras bestridande icke kunna tillvägabringas, hvarför Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande föresloge, att räntan för helt mantal måtte sättas till 30 R:dr R:mt.

Tionde till kronan har hittills ej utgått af hemman i lappmarken. Till stöd för det i 34 § af 1850 års afvittringsstadga för Luleå lappmark intagna stadgande, att icke någon kronotionde komme att för åkerjorden åsättas, hafva komiterade, som uppgjort förslaget till stadgan, anført, att af åker i lappmarken ej kunde påräknas särdeles nytta, utan vore hemmanens bestånd egentligen beroende på ladugårdsskötsel. Enahanda stadgande har blifvit förordadt af alla de i nu förevarande ärende hörda myndigheter, som i denna fråga sig yttrat. Såsom skäl är anført, att någon ständigt öppen åker i lappmarkerna ej finnes.

Lika med Kammar-kollegium och myndigheterna i orten anser jag räntan för skatte- och kronohemman i Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker lagligen kunna bestämmas att efter skedd afvittring utgå med högre belopp än hittills. Uti mitt underdåniga yttrande i frågan om införande af bevillningstaxering i nämnda lappmarker har jag visat, ej mindre att tionde till kronan skulle kunna vid skattläggning i lappmarkerna åsättas så väl frälse- som skatte- och kronohemman, utan att de dem förunnade friheter derigenom kunde anses inskränkta, än äfven att billigheten fordrar förhöjning af den från lappmarkerna hittills utgående obetydliga skatt till staten. Men på redan anförda skäl anser jag, att sådan förhöjning bör utgå hellre i form af bevillning än som grundskatt eller tionde; och tillstyrker derföre, att genom förordning angående skattläggningsmetod för Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker må förklaras, att räntan kommer, äfven efter fullbordad afvittring, att utgå med 10 R:dr R:mt för helt mantal och i förhållande der- efter för större eller mindre mantal, samt att kronotionde ej kommer att åsättas.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Westerbottens län har vid det inom Civildepartementet utarbetade förslag till berörda förordning anmärkt, att föreskrift borde meddelas angående vissa frihetsår, och i sådant hänseende föreslagit, att nybyggare inom lappmarken måtte förklaras berättigade att fortfarande åtnjuta den jemlikt hittills gällande föreskrifter upptagare af nybyggen inom lappmarken tillförsäkrade frihet från erläggande af ränta under en tid af högst femton år från början af ställets första bearbetande.

Berörda fråga anser jag icke för närvarande böra komma under pröfning, helst den lär bli föremål för bedömande i sammanhang med den till Kammarkollegii underdåniga utlåtande öfverlemnade frågan om förnyade stadganden angående nybyggesväsendet i allmänhet.

På grund af hvad jag sålunda haft nöden anföra och under förutsättning, att det af mig framlagda förslaget till bevillningstaxerings införande i Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker vinner Eders Kongl. Maj:ts bifall, hemställer jag i underdånighet, det Eders Kongl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att, såvida nämnda förslag jemväl å Riksdagens sida godkännes, antaga följande förslag till

“Förordning angående skattläggningsmetod för Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker.

Med upphäfvande af hvad genom nådiga stadgan för afvittring och skattläggning i Luleå lappmark den 13 December 1850 är om skattläggning förordnad, varder härigenom, angående skattläggningsmetod för Westerbottens och Norrbottens läns lappmarker förordnad som följer:

§ 1.

Genom skattläggning bestämmes hemmantal efter inegornas uppskattade afkastning.

All åkerjord och odlingsmark äfvensom äng och annan slåttermark uppskattas efter den höafkastning, egorna anses kunna, odlingsmarken efter verkställd odling, i medeltal årligen gifva.

§ 2.

Vid uppskattning räknas till

första klassen: godt hårdvallshö och annat dermed jemförligt hö;

andra klassen: mindre godt hårdvallshö samt rödningshö;

tredje klassen

tredje klassen: gröfre och finare starrgräs samt hö af bättre myrer, som med fördel kunna afbergas hvarje år;

fjerde klassen: hö af sämre myrer, som, för gräsväxtens bibehållande, ej böra årligen afbergas.

§ 3.

Ränta beräknas för hvarje lass eller tio centner af höafkastningen i första klassen till sex öre, andra klassen fyra öre, tredje klassen tre öre och fjerde klassen två öre, allt silfvermynt.

Det sammanräknade öretalet utföres i hela tiotal, så att hvad som understiger eller blott uppgår till ett halft tiotal uteslutes och hvad som öfverstiger ett halft utföres såsom helt tiotal.

När räntan, sålunda beräknad, uppgår till 640 öre (20 daler) silfvermynt, åsättes ett helt mantal och, när räntan blifver högre eller lägre, i förhållande derefter större eller mindre mantal.

§ 4.

Räntan kommer, äfven efter fullbordad afvittring, att utgå med tio riksdaler riksmünt för helt mantal och i förhållande derefter för större eller mindre mantal.

§ 5.

Kronotionde kommer ej att åsättas.

§ 6.

Hvad här ofvan är stadgadt gäller ej allenast slutlig skattläggning, som sker i sammanhang med afvittring, utan ock skattläggning som före den allmänna afvittringen provisionelt verkställles.“

Hvad föredragande Departements-chefen sålunda föreslagit och hemställt och deruti Stats-Rådets öfriga ledamöter instämde, täcktes
Bih. till Riksd. Prot. 1873. 1 Saml. 1 Afd. 9 Häft. 6

Hans Maj:t Konungen i nåder gilla och bifalla; hvarjemte, sedan Departements-chefen till justering uppläst förslag till de nådiga propositioner som jemlikt Kongl. Maj:ts beslut borde till Riksdagen aflåtas, Kongl. Maj:t behagade, enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i nåder gilla berörda förslag, sådana de finnas detta protokoll bilagda, och befallde, att i enlighet dermed nådiga propositioner skulle till Riksdagen afgå.

Ex protocollo

Mildhog Lundgren.